

GRAIUL**DÂMBOVITEI**

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA
 — SUB AUSPICIILE ASOCIAȚIEI JUDEȚENE —
APARE LUNAR

SUMAR :

Străjeria și Pregătirea Elitelor	— — — — —	Profesor. S. Mehedinți
Străjeria și Școala	— — — — —	P. Ghișescu Director General al Învățământului Prim. și Normal
Congresul dela Oradea	— — — — —	D. I. Platon—Văcăreștii
Dușmanul Inecarcă	— — — — —	Victor Ghiculescu
Toamnă Rurală	— — — — —	Iosif Dumitrescu
† Alexandru I. Platon	— — — — —	Ion Andreescu—Manga
Lupta dela Finla	— — — — —	Prof. Cristache Georgescu
Italia	— — — — —	Ion G. Mareș
Vecinii dela Dunăre	— — — — —	Toma Pătru
Ghița Cătănușa și Păunașul Codrilor	— — — — —	I. C. Vissarion
Naționalismul, Idealul Nostru	— — — — —	N. Bănulescu
Recenzii	— — — — —	Nicolae Culca
Buletinul Asociației	— — — — —	• •
Buletinul Revizoratului	— — — — —	• •
Buletinul Băncii Învățătorilor	— — — — —	• •
Buletinul Cercului de Studii	— — — — —	• •
Către Colegi	— — — — —	• •
Anunț	— — — — —	• •

COMITETUL ASOCIAȚIEI:

CONSILIUL:

Simion Popescu	<i>Președinte</i>	Gh. Toader	<i>Membru</i>
Bucă Ionescu	<i>Vice-Președ. și Casier</i>	Ion Teodorescu	"
Gh. Bucurică	<i>Membru</i>	Ion Spălățeanu	"
Alex. Dragomirescu	"	Ion Bucur	"
Ilie Nițescu	"		

COMITETUL DE REDACȚIE:

Alexandru Luca

Simon Popescu

G. Bucurică

Gh. M. Ionescu

Bucă Ionescu

Ion Negoescu-Titu

Ghița Răducanu

Iosif Dumitrescu

I. Bițan

Victor Ghiculescu

Aurel Ionescu

Mih. Ciurezu

Tr. Barbescu

Gh. Bujilă

Redactor D. I. Platon-Văcărești

Cercetați în corpul revistei, Buletinul Asociației
și Buletinul Băncii

Correspondența privitoare la Redacție și Administrație, cât
și cărțile de orice natură pentru recenzii, se
vor trimite pe adresa:

D-lui **D-tru I. Platon**, Revizoratul Școlar, Târgoviște

STRAJERIA ȘI PREGATIREA ELITELOR *)

Prof. S. MEHEDIŢI
Membru al Academiei Române

StrăjERIA este mobilizarea generală și permanentă a tuturor elementelor educative în stat.

Poporul care nu-și iubește pământul, legea și oamenii, reprezentate prin Rege, Steag și Armata țării, să știe că va ajunge batjocura străinilor înșărați pe moșia sa, ca pe un maidan fără stăpân. Căci are urechi de auzit, să audă; de văzut poate vedea și un orb ce se petrece acum în Spania și alte țări ale Europei.

Cerostepii să „cerceteze” cu privirea până în zare.

Străjerii să aștepte de veghe neadormiți și neliniștiți.

Prezultarii să fie gata a intra sub steag la cel dintâi semnal.

— Cine va birui acum, are înaintea sa tot viitorul, iar cine va pierde de data asta, pierdut rămâne pentru totdeauna, fiindcă „internaționalii” nu mai crează nimic din tot ce a fost acum oamenilor de altădată. Nu numai că măcelăresc pe cei vii, dar răscolesc până și țărâna mormintelor

Prin elită se înțelege de obicei:

Suma indivizilor, care intrunesc în cel mai înalt grad însușirile superioare ale unui popor sau chiar ale unei categorii sociale.

Pe scurt: elită este suma oamenilor reprezentativi în fiecare ramură de activitate.

În fiecare epocă, atât prezintă viața unui popor, cât prezintă oamenii săi reprezentativi, adică elitele sale din fiecare ramură de activitate.

Ca să nu rămână vreo îndoielă cât de mică aici asupra acestei afirmări, dați-mi voi să vă amintesc numai câteva momente din istoria propriei noastre neam.

Cea dintâi ispravă cu care am intrat în istoria universală,

„Incepând cu acel timp. Ce din vechi se pomenește, cu Daviu al lui Histaspes . . .” este o aștăzătoare faptă de armă: împotriva lui încașia Mareșal Rege care venea din Asia — „cu spada lumii și mulțime de

norod” — vreo 700.000 de ostași și 600 de corăbii pe lângă mal. Pe când Grecii și alte neamuri i s’au supus și l’au urmat, singuri părinții noștri s’au împotrivit acelei grozave expediții contra Sciților. Cine va fi fost „eroul necunoscut”, care i-a îndemnat la o astfel de epică împotrivire, nu știm. Herodot nu-i spune numele. Destul că „Geții nemuritori” n’au mai numărat atunci oștile năvălitorului, ci s’au gândit numai la nevoile țării și onoarea neamului lor.

Așa dar „războiul defensiv”, iată cea dintâi manifestare pe pragul istoriei.

Cu același cuget a pășit neșmul nostru peste câteva luni și la apărarea Nistrului de oardele stepei, după ce Darius trecuse Dunărea la Isaccea și înaintase prin Buceag în contra Sciților. Nomazii au încercat o clipă să se apropie de codrii rîtatrieni, voind astfel să ne ademenescă și pe noi la luptă mai departe împotriva monarhului persan. Dar bătrânii noștri au răspuns lămurit solilor trimiși de Sciți:

Voi ați prăpădit țările lui Darlu: pe voi caută el să se răzbune; voi să vă descurcați cu el . . . Iar dacă vă apropiați de Nistru, vă primim în vârful lăncilor.

Vedeți-vă de stepa voastră!

Mai târziu, peste vreo două sute de ani, ne apare înaintea ochilor marea personalitatea a lui Dromihete, biruitorul regelui macedonean Lisimach. Paternicul suveran dela Dunăre era cunoscut nu numai prin însușirile sale militare, dar și pîntr’o rară finețe morală. (Știți împrejurarea ospățului cu talgere de lemn pentru sine și ai săi, dar cu blide de aur pentru cel învins pe care l’a lăsat apoi liber, făcându-și-l prieten).

Ca și cum l-ar fi zis:

Ce cauți tu, rege balcanic, la Dunăre și la marea noastră?

„Eu îmi apăr sdrdca și nevoile și neamul”, potrivit învățăturilor înțeleptului străbun Zamolxe.

Vezi-ți de Macedonia ta!

* Conferință ținută la O. E. T. R.

Peste alte două sute de ani, tot sufletul neamului nostru e în Boerebista, cea mai cuprinzătoare sinteză a puterii Geților (cum ne ziceau Grecii) sau a Dacilor (cum spuneau Romanii). Paternicul monarh, a cărui spadă se arătase biruitoare dela Marea Neagră până în Alpi, nu s'a sfiit nici de rivalitatea cu cel mai vrednic dintre Romani — Iuliu Cezar.

Se aflase deci încă din antichitate că „se nasc și în țara Carpaților și a Dunării oameni“.

În sfârșit epoca dacică atinge culminarea ei în strălucitul Decebal, „înfrânt, dar nu învins“ — ceea ce e mult de tot, dacă ținem seamă că adversarul său fusese însuși Nerva Traian — *optimus princeps*, podoaba cea mai înaltă a lumii romane.

După epoca de colonizare romană și după lunga umbră a evului mediu, reîncepe ascensiunea politică pe la 1300 tot un om de elită, Marele Basarab. Așa l'a numit cronică; așa a și fost. Cumpătat, ca și învingătorul de odinioară al lui Lisimach, el se arată gata să plătească regelui Carol Robert cheltuiala expediției spre Oltenia, ca unul care își apără

„sdrăcia și nevoile și neamul“

Dar când trufașul năvălitor nu înțelege cu binele, Marele Basarab e neînduplecat. La Posada, din toată armata ungurească n'au mai rămas decât hârhuri...

La 1400, epoca lui Mircea este Mircea însuși; *acerrimus princeps inter christianos*, cum au mărturisit chiar Turcii, care nu puteau uita pățania dela Rovine.

La 1500, Moldova toată este Ștefan Vodă, cel „mare și sfânt“, cum i-a zis poporul chiar în ziua înmormântării la Mănăstirea Putna. Mare în adevăr, însă și aprig la mânie și de o asprime ea a vechilor consuli romani. A condamnat la moarte chiar pe propriul său cumnat Isaia Vornicul, fiindcă din lipsa lui de ascultare, în lupta dela Baia, scăpase din mână pe regele unguresc Matei, ba era cât pe ce să-și piardă viața însuși Domnul. Decapitarea vinovatului nu însemna deci cruzime, ci *ordine în stat*. Ea spunea numai atât: războaiele nu pot fi purtate de orice hatman tân-dală... O țară nu se poate rezema pe *neascultător*. Ori ești bărbat, cu o înaltă concepție despre datorie, ori, dacă nu, la o parte... ori capul sub secure.

La 1600, epoca lui Mihai este El. În sfatul ținut la Măgurele, aproape de București, unii

boeri fuseseră de părere să se retragă cu ~~oastea~~ spre munte.

— Nu, șovăelnicilor! Interesele coaliției creștine și propriul interes al țării cer să *lovim, nu să fugim*. La Dunăre... e locul nostru, în fața urdiilor Turcești.

Oprirea lui Sinan la Rusciuk timp de două luni; apoi biruința dela Călugăreni, sunt opera intuiției personale a lui Mihai, rezemată pe trei fapte precise: *direcția* drumului mare dela Giurgiu spre București; *varianta* drumului mic peste mlaștina Neajlovului, spre Copăceni și *caracterul mântos* al albanezului Sinan Pașa. Fără această ecuațiune cu o singură soluție logică, nu-i rămâne lui Mihai decât o cale: să se retragă cât mai iute din fața unei oștiri neasemănat mai mare — cum s'a și retras, dar după ce a frânt toată *oastea atrasă în mlaștină* și l-a umplut de noroi pe Sinan Vizirul, cu steagul lui Verde, cu tot...

Evident, cu blende cacele dela Măgurele, pagina dela Călugăreni rămânea albă, iar cursul evenimentelor altul ar fi fost. După cum Bulgaria, Grecia, Serbia și Ungaria ajunseseră pașalac, de bună seamă la fel ar fi ajuns și țările românești, fiindcă așa cereau atunci interesele frontului de vest, unde comanda ofensivă împotriva Vienei chiar fiul lui Sinan Mohamed Pașa din Budapesta.

La 1700, în cumplita strâmtoare a Munteniei și a Moldovei între Sultan deoparte, Kaiserul austriac și Țarul moscovit de altă parte, Brâncoveanu și Cantemir reprezintă amândoi *mângârea culturii în mijlocul nenorocirilor politice*.

Apoi, în preajma lui 1800, un semn de cucerire: revoluția lui Horia. Mișcarea sa e reprezentativă și prin aceea că oglindește unele însușiri slabe ale tacticii noastre defensive: *blândețe nemărginită* chiar față de trădătorul (Horia în ajunul frângerii pe roată a iertat pe cei care îl vânduseră) și *răbdare iardș nemărginită* față de nedreptăți, cât timp ele sunt sprijinite de autoritatea statului.

Abea după 1800, ritmul se schimbă. Răscoala lui Tudor este un fel de preludiviu al întregii noastre renașteri politice. Olteanu din Vladimirești este *singura personalitate reprezentativă a epocii*: ofițer cu șase ani de campanie peste Dunăre, răsplătit cu o înaltă decorație rusească; dar cu temperament de aventurier, ci un concentrat, cu adâncă evlavie (zidește o biserică în sat, pentru

omenirea strămoșilor lui, între care se numără mai mulți clerici — unul cu rang de arhiepiscop; apoi trimite danii pentru Sfântul Munte și la Ierusalim, să-i ardă o candelă în veac), cunoaște mai multe limbi și știe să se descurce între străini; om umblat peste hotare, care poartă la Viena procesul Glogoveanului, impunând magistraților austriaci să dea sentința după dreptul românesc; în sfârșit, comandant de oaste, care pregătește revoluția timp de mai mulți ani, fiind hotărât să meargă până la capăt, ca unul care se știe „îmbrăcat în cămașa morții” cum singur mărturisea.

Se poate inchipui măcar o clipă revoluția dela 1821, fără omul de elită, care a fost Tudor?

Deasemenea, Unirea dela 1859, nu poate fi înțeleasă fără personalitatea lui Cuza, om cu unele scăderi, dar și cu un *cavalerism* mai presus de orice îndoielă, când era vorba de interesele țării.

S'ar putea inchipui apoi imaginea războiului pentru neatarnare, fără înalta demnitate personală a lui Carol I care silește pe țar să pună sub comanda Domnitorului României și armatele rusești din fața Plevnei?

S'ar fi putut oare începe războiul de întregire, fără adâncă lealitate a lui Ferdinand I care, în mijlocul vânturilor și valurilor, a rămas credincios datoriei supreme de a fi rege?

În sfârșit, cine nu vede azi că multiplele inițiative, între care și reforma educației tineretului sunt reflexul cugetării Aceluia, care a pus accentul pe cultură, începând cu patronarea cercetășiei încă de pe când era în pragul tinereții și a mărturisit din zilele dintâi ale Reataurării o caldă simpatie pentru epoca Brâncoveanului.

Iată, numai în câteva cuvinte, momentele culminante din istoria poporului nostru în cele trei epoci: dacică, daco-romană și românească.

În fața faptelor, vede oricine că:

Atâta prețuește viața unei națiuni, cât prețuiesc oamenii săi reprezentativi și mai ales „omul de stat”, adică acela, care face suma valorilor pozitive ale neamului întreg și are destulă putere creatoare, încât să împlinească și singur lipsurile generației sale.

Nimic mai logic și mai firesc.

Din nenorocire, „între toate valorile unei epoci, omul de stat este cea mai rară și de aceea, cea mai de preț dintre toate”^{*)}. Proba e ușor

de făcut. Presupunem că într'un moment, elita e de o calitate superlativă numai într'o direcție. A apărut, să zicem, un nou Eminescu. Coeficientul valorilor literare ar fi notat, cum fac profesorii, cu 10. Ce faci însă, dacă în apărarea țării, elita ar fi numai de 7, în agricultură de 5, în finanțe 3, iar politică 1? *toate rămân zadarnice*, dacă, la momentul decisiv, nu se arată omul de stat, care să scoată la suprafață valori noi (puteri latente se găseac totdeauna în masa unei națiuni inzestrate) spre a împlini cât mai repede lacunele și a da statului avântul necesar. Când omul superior lipsește, întreaga epocă rămâne în umbră, neamul întreg trăește vegetativ, reprezentat printr'o generație „interimară”, care ține doar umbră pământului, până va veni alta mai puternică. (Pot vorbi cu deplină convingere despre o astfel de generație, fiindcă am fost martorul ei și am văzut cum ea a pierdut zadarnic cel mai scump timp din toată viața neamului românesc).

Dar, ori care va fi verdictul istoriei asupra celor făcute sau nefăcute în cele din urmă decenii, un lucru este indiscutabil:

Elita însemnează suma oamenilor reprezentativi, iar coeficientul de valoare al unei epoci este exprimat tocmai prin suma oamenilor de elită și mai ales prin „omul de stat” care adună la un loc personalitățile proeminente, folosindu-se de toate spre a împlini menirea istorică a națiunii.

— Ne-am înțeles până aci?

Dacă ne-am înțeles, din premise înșirate mai sus rezultă câteva concluzii de o însemnătate fundamentală pentru noi toți.

1. — Mai întâi este falsă închipuirea că popoarele s'ar putea conduce singure.

Pretenția aceasta e tot atât de absurdă, ca și cum ai crede că mușchii, oasele, plămânii, stomacul sau alte organe ar putea conduce creerul.

Cine afirmă că gloata e în stare să pună la cale trebile statului (și mai ales ale statului modern, atât de diferențiat ca organe și integrat ca funcțiuni în viața planetei), acela nu poate fi decât una din două: sau un cap mărginit, sau un demagog nerușinat. Iertați-mi cuvântul. Însă o minciună atât de gravă poate duce la pieire neamul întreg. Prin urmare, flecăriia demagogieă trebuie să ne inspire aceeași teamă ca și ciurma, holera sau alte epidemii mortale.

2. — A doua concluzie e pozitivă. Cu ace-

*) Politica de vorbe și omul de stat, ed. II, 1928, pag. 105.

iași grijă, cu care înfrământăm ceea ce este primejdios, trebuie să căntăm în fiecare moment care sunt elementele de elită spre a le pune în fruntea fiecărei ramuri de muncă. Trebuie, cu alte cuvinte să cunoaștem precis caracterele elitelor profesionale.

Unde, când și cum apar oamenii de elită?

Sunt incredințat că cei cari v'ați adunat aici (membrii ai „Oficiului de Educație a Tineretului Român”, străjeri, cercetași și conducători ai „Caselor Naționale”) nimic n'ați dori să aflați mai repede decât *locul, timpul și modul* cum se ivesc oamenii de elită în viața unui neam.

La întâia întrebare, răspunsul e scurt: apar *unde* se întâmplă. Sufletul superior se naște „unde se nimereste”. Vorba veche: *Spirat ubi vult*. Deaceia chiar în cea mai umilă colibă se poate naște un geniu, iar în palatul cel mai strălucit — un gușat oarecare; sau tocmai dimpotrivă Loteria nașterii este incalculabilă.

La a doua întrebare, răspunsul cere oarecare îngrădire. Nu în orice timp se pot ivi în sânul unui neam oameni mari. Se cere o lungă perioadă de viață bine întocmită, până să poată răsar oameni aleși în viața unui popor. Și chiar după aceia, pot să urmeze timpuri de mare secetă, adică epoce de mediocritate. Istoria e martoră.

În ce privește întrebarea a treia: cum se vor fi născând oamenii superiori, răspunsul până azi e foarte smerit: nimeni nu știe în ce condițiuni se formează un creier genial. Într-o carte care se tipărește acum la Iași, în cinstea „Junimei” *) am cercat să arăt care sunt caracterele distinctive ale „oamenilor mari”, așa cum le-am culea din biografia lor. Dar cum se desfășoară procesul biologic, care duce la formarea unei personalități de elită, asta e încă un mare mister. Oamenii de știință numesc aceste apariții extraordinare *mutații*. Iată în mijlocul lanului de grâu, s'a ivit un spic mai înalt, mai puternic, cu mai multe grăunțe, mai bogat în gluten, cu o coacere mai timpurie, etc. Cum s'a născut acel minunat fir de grâu este o taină. Desigur nu l-a deacântat nici o vrăjitoare. La mijloc e tot căldura, lumina, umesala și alte împrejurări fizice, chimice și bio-chimice. Cum se vor fi condiționat însă reciproc, nimeni nu e în stare să ghicească. Destul că un soi

nu de grâu a apărut. Dar dacă nu este cauza să-l bage în seamă, grăunțele cele rare vor fi duse la moară și vor ajunge în strachina găștelor, ori vor fi măcinate cu boabele de grâu obișnuit și se vor preface în cine știe ce țărăță vulgară; din contră dacă deasupra lanului a fost un ochiu cum să le vadă, apicul cel binecuvântat poate deveni părintele unei varietăți de grâu capabilă să schimbe viața unei țări întregi..

La fel se întâmplă și cu omul de talent sau de geniu. El este o „mutație” adică o schimbare neașteptată în șirul nașterilor dintr'o familie. Pe când ceilalți copii seamănă cu părinții sau străbunii, iată unul, care îi întrece pe toți, ca și cum n'ar fi din același neam. A adunat, pe semne, dela toți strămoșii numai ce a fost mai ales.

De unde urmează că grija cea mai sfântă a unui neam trebuie să fie aceasta; să descopere în fiecare rând de tineri pe toți aceia, care au semnul unei puteri sufletești superioare. Selecțiunea tineretului e cea dintâi datorie a statului.

Cine a ales până acum elita fiecărei generații? Răspunsul e foarte lămurit. La popoarele puțin civilizate, alege „școala muncii” și de aceia alegerea este aproape totdeauna bună. Eskimosul încă dela 6 ani trage cu arcul, ochind peștii din baltă, așa că se vede numai decât cine va fi arcaș dibaciu... Pedersuak al lui Nilghi e atât de inimos la vânătoare și țintește atât de bine, încât e vădit că va fi un mare vânător de foc...

În țările civilizate, lucrurile se petrec însă altfel: copiii încep viața scriind și citind niște semne negre pe hârtie albă... Nu zic, și asta e un meșteșug, care nu trebuie să fie disprețuit. Dar, când selecțiunea valorilor unui popor ajunge să fie făcută după cerneală și hârtie, fără verificare în fața traiului de toate zilele, ne apropiem de o prăpastie adâncă — aceia, care desparte vorba de faptă.

Iată de ce, alegerea prin „școala cărții” începe acum să fie atât de criticată.

Să privim de pildă ce s'a întâmplat la noi. 1. — Să începem cu școala primară. Care a fost până azi ținta ei? Scopul învățământului primar a fost să pregătească pe copii a fi membri ai omenirii ca și cum bițele făpturi ar fi niște unități aritmetice, adică egele pe toată fața pământului. Ascultați: „În primele patru clase se dau elemente de cultură generală, indispensabile elevilor, care voesc să urmeze în școala de

*) Serbarea Junimei.

un grad mai înalt, iar în celelalte trei se continuă, se întărește și se completează cultura generală din cele dintâi patru clase.

Se poate mai grozavă eroare? Fac de atâția ani prelegeri de etnografie; am întâlnit pe fața pământului rase, subrase, seminții, popoare și națiuni, dar omenirea lui Rousseau cu „Contract social”, sau cu *Liberté, égalité și fraternité* a formulei ideologiilor revoluționari n'am întâlnit-o nicieri. Ea este un produs al minții, o simplă abstracție, iar realitatea ne arată pe fața pământului numai grupări etnice, cu caractere antropologice deosebite, cu limbi deosebite, religii deosebite... adică cu civilizații deosebite și culturi deosebite, având fiecare un fel deosebit de a cogita, de a simți și de a voi să-și înlățească voința.

Așa dar, pentru orice om cu judecată, scopul învățământului primar nu poate fi decât unul: *integrarea copilului în viața neamului său*. După măsurarea puterilor copilăriei, trebuie să-i dăm an ea an ce este esențial din moștenirea strămoșilor, pentru ca și noul mădular al nesmului să-și poată trăi cât mai deplin viața sa individuală, ba să facă și un pas mai departe, dacă poate. Scurt, clar și categoric:

Scopul școlii primare nu poate fi decât unul: integrarea în națiune.

Și fiindcă „vorbele zboară”, iar cifrele rămân, să dăm mai bine câteva cifre. Dela 1921, până la 1932, în școala primară au rămas repetenți 5.466.821 de copii, adică 80,8% din numărul celor înscriși *).

Ce-au făcut ceilalți?

Ar fi fost de așteptat, într'o țară de plugari cam e a noastră, ca o bună parte din copii mai înzestrați ai sătenilor să fie îndrumați spre învățământul agricoli. Realitatea e alta: din populația școlilor primare 9,1% apucă spre școli teoretice și numai 2,7% spre școli secundare de caracter practic. Anume: 0,6% intră în școli de meserii, 0,5% în cele comerciale, iar spre cele de *agricultură abia* 0,2%.

Iată selecțiunea făcută cu ajutorul învățământului primar într'o țară cu 79,9% plugari. În loc de a se gândi întâi de toate la agricultură, îndrumătorii școlii și-au propus ca scop principal „alfabetismul”, adică deprinderea de a citi și a

scrie, ca și cum acestea ar fi temelul vieții unui popor **).

2. — Tot așa de falsă este și îndrumarea școlii secundare.

Se afirmă de obicei că scopul învățământului secundar e să dea tinerilor „elementele esențiale ale unei culturi generale, pregătindu-i în același timp spre a putea urma învățământul superior”.

Falsă, fundamentală falsă concepție. — Iarși acea biurocratică preocupare de „cultură generală, indispensabilă celor ce voesc să urmeze în școli de un grad mai înalt”, ca în programa claselor primare!

Dar, pentru Dumnezeu, o viață are omul, nu două sau nouă, iar scopul învățării nu poate fi decât unul: să afle cât mai repede fiecare copil ce-ar putea face *mai bine* în viață. Cu alte cuvinte, el nu tinde la o „cultură generală” în vederea omenirii, ci vrea doar să ghicească drumul cel mai potrivit cu însușirile lui personale, adică *profesiunea* de care să-și lege traiul. Cât privește partea de cultură generală, necesară oricărui om, ceea ce o va câștiga el treptat până la sfârșitul carierei *dacă a nimerit din timp calea cea dreaptă*...

Întreb acum pe toți cei de față: Cum implinește școala secundară această sarcină? Alege ea bine pe cei care trebuie să formeze *elita* tuturor ramurilor de activitate socială?

De la cel dintâi pas, alegerea e falsă, deoarece în școlile secundare, copiii intră nu atât după capacitatea reală, ci după înlesnirea părinților de a plăti taxe. Dar nici măcar cei intrați pe această cale nu sunt supuși unei alegeri mai sigure. E destul să ne gândim la bacalaureații noștri, clasificați numai după mediile aritmetice; e destul să observăm cum bieții tineri apucă la întâmplare spre o carieră ori alta, după cum găsesc locurile goale în facultate, nu după un diagnostic profesional. Dar și mai bine se poate constata falsitatea învățământului nostru secundar, când urmărim pe absolvenții școlilor de „Arte și meserii” (trebuia numai decât *arta; meseria*

***) Lucrul e cu atât mai grav, cu cât: înainte de reforma agrară, agricultura țărănească era încadrată numai în vechiul regat de cel puțin 5000 de proprietari, arendași ori administratorii lor, care purtau de grijă producției agricole... pe când azi, agricultura țărănească este la noi mai puțin încadrată și mai puțin condusă decât în oricare din țările vecine. (Ionescu Sisești, „Universul”, 22, XII. 1936).

Nu numai că nu creem o elită agricolă, potrivită cu nevoile timpului, dar am pierdut-o și pe cea veche.

e prea puțin lucru), când îi vedem cum aleargă după *funcții* bugetare. A mai venit acum și moda „liceelor industriale” ai căror absolvenți vor fi tot așa de străini de orice profesiune reală.

De altfel, rezultatele învățământului secundar se pot vedea lămurit într-o singură cifră: 43%, dintre bacalaureați intră numai la Facultatea de drept. Școala secundară este deci tot atât de fals îndrumată, ca și cea primară. În loc de a da fiecărui tânăr un *serios pronostic profesional*, ea este o imensă pepinieră de funcționari, iar pe cei care nu încap în buget, îi împinge deadreptul spre declinare*).

3. — Să vedem în sfârșit cum face și Universitatea alegerea elitelor.

În ce privește știința pură, putem afirma că nici un tânăr cu însușiri deosebite nu rămâne la noi în umbră, ci poate păși pe drumul cercetărilor originale. Adevărul e adevăr peste tot; fie că-l descoperă un tânăr, fie că-l găsește un bătrân, el e prețuit, verificat și ajunge mai încet sau mai repede la cunoștința oamenilor de specialitate. Dacă sunt destui români doritori să ajungă la notorietate peste hotare, măcar pe calea ziarelor, sunt și de aceia, ale căror lucrări trec singure granița și sunt recunoscute și favorabil apreciate în reviste de însemnătate internațională.

Așa dar, selecțiunea pentru știință se poate face și la noi. Poate ori cine să ajungă nu numai cercetător, dar chiar *erudit și savant*, fără să treacă peste granițele țării.

Cu totul altfel stau lucrurile în latura pregătirii profesionale. Universitatea noastră ca și cele din străinătate, a făcut și face eroarea de a se ocupa nu numai de știință, ci de a făgădui tinerilor și o *profesiune*. Cu un ochiu se uită la cercetarea adevărului științific, iar cu celalt spre folosul practic al carierei. (Cum zice poporul umblă cu doi pepeni într-o mână).

*) Calificarea aceasta nu e un termen de dispreț, ci numai constatarea unei dureroase realități. Facem această rezervă, fiindcă s'au găsit tipicari neclibzuți, care consideră ca «avoroni sociali» pe copii cari nu ajung la capătul liceului!

Avorlon însemnează «lepădătură»... Așa dar, o inteligență mai moderată, care cu o bună îndrumare, poate fi de mare folos, să fie considerată drept lepădătură socială, fiindcă școala de azi n'a știut să-l arate calca cea dreaptă.

E caracteristic pentru starea bulmacă a societății noastre, că oamenii cu judecată atât de superficială s'au putut strecura în corpurile didactice, ba unii au fost împinși de valurile capricioase ale politicii până la locurile de conducere! «Domnul Goc» însărcinat cu selecțiunea tineretului!

Mare, foarte mare eroare, de oarece *Universitatea nu poate pregăti profesioniști*, cum nu se poate cultiva grâu pe asfaltul străzilor dimprejurul ei. Să luăm un exemplu: poate pregăti Universitatea pe viitorii magistrați?

Un magistrat trebuie să fie întâi de toate un om de înaltă vocație morală. Înaintea lui se vor perinda la judecată tot felul de lume: bărbați și femei, bătrâni, tineri, învâțați și neînvațați, bogați și săraci... cu fel de fel de pricini, pentru a căror dreaptă deslegare se cere nu numai multă știință, dar și o adâncă intuiție a vieții. Ar trebui deci magistratul să fie un om cu foarte mari însușiri personale și cu o veche tradiție de familie — un fel de preot — civil, vrednic să primească în fața crucii jurământul tuturor și tuturor să le împartă dreptatea cuvenită.

Rogu-vă: cine alege azi la intrarea în facultatea de drept pe tinerii destinați magistraturii? Nimeni. Unde sunt apoi crescuți acești neclintii împărțitori ai justiției? În promiscuitatea sutelor și miilor de studenți cari umplu sălile cu rumoarea unui bălciu... (În anii din urmă, numărul juriștilor s'a apropiat de 7.000). Alege dacă poți, pe viitorul magistrat...

Caută acul în carul cu fân.

Evident, cu totul alta va trebui să fie metoda de selecționare. Candidatul la magistratură trebuie să fie mai întâi de toate „om de neam” în sensul biologic al cuvântului. Nu orice împovărat de eridități păcătoase, poate fi așezat pe scaunul de judecător. Trebuie apoi să nu fie încărcat cu samarul unor examene inutile. El nu e dator să cuprindă în studiile sale toată știința dreptului, ci cu deosebire aceea care îi este necesar pentru sarcina sa de judecător, potrivit cu legislația țării în care trăiește. Și mai ales nu trebuie să fie crescut în bălciul universității, ci într-o instituție specială, care să-i dea o înaltă concepție despre menirea sa și ceea ce se cheamă „spiritul de corp”. Iar pentru aceasta, nici dascălii săi nu pot să fie cei dela universitate, ci dintre cei cari s'au dovedit magistrați exemplari. Fiindcă poate fi cineva un mare jurist (și deci un bun profesor universitar) dar, în ce privește finețea morală, pe care o presupune magistratura, să stea destul de jos. (Știința te lasă să fii și inger și bestie).

Tot așa e și cu profesoratul*). Cine alege la

*) Vezi «Profesorul», București, 1928.

ietarea în universitate pe viitorii educatori ai tineretului. Nimic. Unde sunt pregătiți candidații la profesură? în aceeași promiscuitate, în care grâul și neghina atau la un loc... E drept că în timpul din urmă, statul a organizat și un fel de „seminarii pedagogice”, în care candidații să învețe meșteșugul de a face lecții: dar aceasta e menirea cea mare a profesorului? Lecții bune și cercetări de tehnică pedagogică poate face și un mișel, un bețivan sau alt specimen dubios. (E cât se poate de semnificativ că „asociația licențiatilor” a cerut nu de mult, să nu mai fie luată în considerație notarea primită în seminariile pedagogice *).

Concluzia: *Invățământul de azi nu poate așigura alegerea și pregătirea elitelor profesionale, de care neamul românesc are neapărată nevoie în concurența modernă, atât de aprigă.*

Deaceia, ori cât de antipatică ar fi vorba reformă (fiindcă au abuzat de ea chiar și oameni cu totul străini de normele pedagogiei), totuși este nevoie de o adâncă transformare a învățământului, arătând lămurit ținuta lui pentru fiecare stat.

În școala primară, scopul principal este integrarea copilului în națiune. Instrucția rămâne pe un plan secundar, față de educație, care va clădi mereu peate „cei 7 ani de acasă” legând sufletul copilului de firul tradiției etnice.

Școala secundară trebuie să dea adolescentului numai de cât un pronostic profesional. Se înțelege, integrarea în națiune va fi continuă și aci, dar pe un plan mai ridicat, luând seama că în faza aceasta, educația și instrucția pot ajunge la aceeași intensitate.

În fine, învățământul superior se va ocupa numai de somitățile intelectuale (în latura științei pure, adică în universitate) și de somitățile intelectuale și morale (în latura științei aplicată la profesiune, adică în câteva instituții speciale).

În faza aceasta, pentru tinerii închinați științei se presupune că educația lor e încheiată, iar pentru viitorii profesioniști, educația va căpăta tocmai acum cea mai înaltă potență prin formarea „spiritului de corp” de care am amintit mai sus.

Cu școala de azi, am ajuns așa dar într'un adevărat impas în ce privește selecționarea elitelor. Suveranul nostru, mai mult decât ori cine,

și-a dat seama de acest mare neajuns al învățământului, iată de ce i-a adus în ajutor cercetășii (încă din ajunul războiului) iar după războiu studențeria și serviciul premilitar.

M. S. Regele vă cere deci să faceți bine, lute și cu unitate de direcție, coiace învățământul făcea până acum rău, încet și fără continuitate din cauza turburărilor aduse de politică în școală. De altfel impasul a fost recunoscut de însuși ministrul culturii, care a mărturisit de curând că „școala are nevoie de altă instituție... spre a completa educația tineretului din această țară” *).

Problema practică e acum aceasta: cum vor colabora cele două instituții, școala de o parte și „Oficiul de Educație a Tineretului Român” de cealaltă parte?

Foarte ușor și în cea mai deplină armonie, dacă vor ști să se întregească amândouă pas cu pas.

Din cele spuse mai sus, s'a văzut, cred, că învățământul întreg are nevoie de o adâncă transformare. Dar transformarea aceasta nu va fi cu putință până nu alungăm din mintea noastră iluzia naivă că școala primară, va schimba țara stărpind analfabetismul...!

Trebuie să înțelegem odată omenește că îndreptarea și purificarea nu pot începe decât dela izvor, iar izvorul de unde vine pentru țara întreagă învățătura (bună ori rea) este învățământul superior.

Aceasta nu e o părere de ocazie, ci am exprimat-o de repetate ori, iar la sfârșitul războiului de întregire am și înființat cu acest gând un fel de universitate profesională numită „Seminar Normal Superior”. De acolo trebuiau să iasă toți marii profesioniști ai culturii: magistrați, profesori etc., după cum din politică ea profesioniștii cari conduc tehnica materială a unei țări. Vechea universitate trebuia deci să rămână numai cu grija de a promova știința, având ca criteriu pentru alegerea tineretului capacitatea intelectuală. (Pentru munca științifică pot fi de folos nu numai oameni întregi, ci și unii betegi. Așa dar, deplină libertate de intrare la universitate tuturor celor care dovedesc o mare putere cerebrală. Pentru știință, *numerus maximus*. Poate păși prigul laboratorului și al bibliotecii chiar și un quasi-

* O. E. T. R. «Buletinul» din 1 Aprilie 1936, pag. 6.

* Universul, 8.XII.1936.

Mephisto, dacă ar aduce cu sine soluția vreunei probleme de matematică, fizică, chimie sau orice altă știință. Vom asculta cu luare aminte soluția propusă; o vom verifica și, dacă rezistă controlului științific, ea va fi admisă. Față de exemplarul mephistofalic, vom păstra totuși cuvenita rezervă).

Când e vorba însă nu de universitate și de oamenii ei de știință, ci de marii profesioniști ai unei țări; de preoții legilor, adică de *magistrați*; de preoții școlii, adică de *educatori*; de preoții apitelor, adică *medicii-misionari*... și de toți cei care au marile griji pentru sănătatea sufletească a unui popor, aceștia toți trebuie să fie *aleși*, cum zice poporul nostru „pe aprânceană”, să fie adică „oameni de neam” și să fie crescuți în instituții speciale cu *numerus clausus*, sub supravegherea bărbaților de *elită* ai profesiunilor respective.

Iată condițiunile unei bune selecționări a tineretului. Regret că trebuie să amintesc unele fapte de caracter personal, dar n'am ce face. E aigur — matematic aigur — că, dacă n'ar fi fost desființată pepiniera numită „Seminar Normal Superior”, n'am fi ajuns la proletariatul universitar de azi. În universitate a'ar fi înscris un mic, foarte mic număr de tineri, deoarece vocație pen-știință au puțini și la noi, și aiurea; gloata tineretului caută o carieră, iar pentru astfel de cariere, statul și-ar fi ales din floarea tinerilor numai atâți câți îi trebuia, lăsând restul în căile normale ale vieții. Cum nu există ofițeri șomeuri, fiindcă Ministerul de război știe câte locuri goale are în fiecare an și câți tineri trebuie să aleagă pentru școlile militare, tot așa n'am fi avut șomeuri cu licență în științe, drept, litere, teologie, etc.

Ce progrese am fi realizat în ce privește alegerea elitelor!

Ce-am făcut? Am desființat Seminarul Normal Superior; am umplut țara cu gimnazii-ciu-perci, am înmulțit liceele și alte școli secundare (fiecare oraș de mână treia sau a patra a voit să aibă liceu de fete și de băieți, școală normală de băieți și de fete, iar orașele mai mari, lipsite de universitate, au voit să aibe măcar o facultate, un conservator, etc.). Rezultatul a fost o enormă *inflație universitară*, iar după inflația atudențească, a urmat cea profesorală. Sunt catedre care au câte 7 profesori sub acelaș acoperiș; incaltea numărul conferențiarilor, docanților și asistenților a crescut an cu an...

Așa dar, față de această proliferare canceroasă nu mai e decât o scăpare: roata îndărăt! Voți *elite*? Dați întâi de toate învățământului superior sănătatea cuvenită. Dacă o sută de școli primare vor fi rele, primejdia nu e mortală, fiindcă rănil e local. Când însă e rea o aingură universitate, molima se întinde peste toată țara. Să isprăvim deci cu formula papagalilor care de vreo jumătate de secol tot repetă naivitatea că reformarea învățământului se așteaptă dela școala primară, dela lupta contra analfabetismului și alte parigorii. Adevărul e altul: îndreptarea nu poate veni decât *de sus în jos*, fiindcă *sus* sunt pregătiți *profesorii școlilor normale*, care, la rândul lor, pregătesc pe *învățători*, iar aceștia, împreună cu preoții, agronomii, medicii rurali, pretorii, etc., pregătesc gloata poporului. Nu e nevoie să fie cineva Platon sau Aristotel. spre a înțelege că apa curge de la deal la vale...

Prin urmare, abia după *asanarea învățământului superior*, vom putea asana și pe cel *secundar*, iar rezultatul va fi însănătoșirea celui *primar*.

Numai pe calea aceasta școala va putea face bine, repede și cu ordine ceea ce așteaptă Suvranul, punând înainte problema *elitelor sociale*, așa cum a fost pusă prin înființarea Oficiului de Educație a Tineretului Român. Numai așa putem ieși din impas.

Rămâne să vedem acuma și ajutorul pe care îl poate da acestei mari opere de selecțiune, străjeria, cercetășia și organizarea premilitară.

Din capul locului să fie bine înțelese, odată pentru totdeauna cuvintele *M. S. Regelui*.

Străjeria nu este o „școală de carte”, ci o „școală a vieții” pentru un neam întreg.

Care a fost până azi lipsa cea mai gravă în creșterea tineretului nostru?

Putem răspunde foarte precis că am călcat în picioare vechiul precept: *non scholae, sed vitae discimus*. În loc ea școala și profesorii să fie pentru îngrijirea tineretului țării, au ajuns să ni se pară că tineretul este pentru profesori și școală! Pareă învățăm pentru examenele școlii nu pentru propria noastră viață.

E timpul ca această situație falsă să înceteze. Iar până ce învățământul va fi organizat cum trebuie, *străjeria poate veni imediat în ajutor*, dacă înțelegem prin străjerie:

Mobilizarea generală și permanentă a tuturor elementelor educatoare ale statului.

Sespal străjeriei, dacă am înțeles bine cuvintele Suveranului, este aceasta:

Formarea cetățeanului deplin, așa cum cer nevoile statului modern.

Alături de școală, biserică și armată (serviciul premlitar) O. E. T. R. este o instituție care modelează tineratul în toate fazele vieții, până în pragul maturității.

Nei suntem o mișcare de regenerare națională.

Străjeria este un lucru specific românesc, izvoit din nevoile intime ale țării noastre și clădit numai și numai pe ceea ce cer nevoile României și ale Neamului Românesc.

Iată clar, precis și categoric gândul Suveranului.

Așa dar, nu e vorba să ne întoarcem cumva la școala cărții, ci numai să constatăm pas cu pas roadele învățământului și să completăm lacunele lui.

Străjeria va fi deci un fel de examen neîntrept, dar nu în fața cărții și a catalogului, ci în fața vieții, va fi o verificare continuă a potențialului educației atât în latura practică cât și a instrucției tineretului nostru, când practica o cere.

1. — Pe treapta învățământului primar, cu ajutorul străjeriei vom putea vedea exact, în ce măsură, copilăretul a fost integrat în viața națiunii. Vom putea constata în chip sigur, dacă învățătorul și preotul (cu lecțiile de religie) au întărit pregătirea „celor 7 ani de acasă”, împlinind lipsurile.

2. — Pe treapta învățământului secundar, vom putea vedea în ce măsură adolescenții au fost, ori n'au fost destul de atent pipăiți în vederea profesanților de care și vor lega viața. Străjeria, cu formele ei de activitate colectivă și individuală, ne dă destule ocazii să verificăm dacă tânărul știe pe ce cale se va îndruma în viață, ori este încă un nedumerit, pe care nu poți pune temelii.

3. — În sfârșit, în faza premilitară, vom putea ști și mai precis, dacă școala împreună cu biserică, străjeria și cercetășia au putut scoate din copil și adolescent un tânăr capabil să facă față vieții, începând cu marea datorie de vrednic luptător pentru neam, când nevoile națiunii vor cere și jefă supremă.

Oficiul de Educația a Tineretului Român nu-i așa dar un rival al școlii, ci aliatul ei de toate zilele. Școala deplin asanată va privi către străjerie, ca ucolegi bucurie cu care o femeie să-

nătoasă și frumoasă se uită într-o oglindă curată, spre a vedea nu numai reflexul formei exterioare, dar și taina cea mai intimă a sufletului ei.

Încă odată: nu poate fi vorba de aici un fel de rivalitate, ci numai de colaborare și completare. Străjeria împlinește doar rolul de oglindă, în care vom vedea „ținuta” viitorului cetățean și deci vom putea face diagrama progresului sau lipsurilor pregătirii noastre ca națiune.

Școala, biserică, armată, magistratura... toate fac un singur corp și un singur suflet.

Rezumând cele spuse până aci, cred că suntem deplin înțelegi cu privire la următoarele idei:

1. — Am definit împreună ce înseamnă vorba elită...

2. — Suntem de acord că valoarea fiecărei epoci se măsoară după elite: atâta prețuește în epocă un neam, cât prețuesc oamenii săi reprezentativi.

3. — Am recunoscut că cea dintâi datorie a cărmuitorilor unei țări este să afle care sunt exemplarele de elită în fiecare generație și să le cultive cu cea mai mare grijă, pentru a putea da națiunii tot ce nașterea (mutația) a sădit în ființa lor.

4. — Ne-am încredințat că elitele nu pot fi crescute decât tot de oameni de elită.

5. — În sfârșit, ne-am înțeles că o sănătoasă selecțiune în corpul unei națiuni nu se poate face, când nu ai la cârmă personalitatea unui adevărat om de stat. Ce s'ar alege din cea mai frumoasă pepinieră, dacă din 4 în 4 ani sau și mai des, ar trece peste ea năvala unei hoarde flămânde! Dar-mi-te când în loc de una ar fi 2, 4 sau 14!

Epoca noastră e cum nu se poate mai tulbură. Trăim în timpuri de o sălbăticie fără pereche în trecutul popoarelor de cultură. Vă dau o singură dovadă: până ieri — alaltăeri — statul era o „ordine de drept”. Azi filozoful Spengler ne spune că „statul este ordinea internă pentru scopuri „externe”. Așa dar, cine are tunuri, tancuri, care de războiu poate strivi fără nici un scrupul pe cel care nu le are. Ieri, scopul războiului era să fărâmi armata adversarului (Clausewitz). Azi, scopul războiului e să nimicești nu numai armata, dar și populația dușmană (Ludendorff). De la războiul parțial, am ajuns la războiul total. Cine va pierde de data asta, pierdut e pe veci.

Așa dar, ne ștesptă momente decisive, care

cu fiecarei nașii să pună în linia întâi de luptă elita tuturor luptătorilor și elita tuturor conducătorilor săi.

Iar poporul care nu-și inbește pământul, legea și neamul, reprezentate prin Rege, Steag și Armata țării, să știe că va ajunge batjocora elementelor internaționale, încercate pe moșia sa, ca

pe un maidan fără atâpân, ba în timp de război poate să fie strivit pentru totdeauna.

Cine are urechi de auzit să audă, căci de văzut poate vedea și un orb ce se întâmplă acum din Spania până în China.

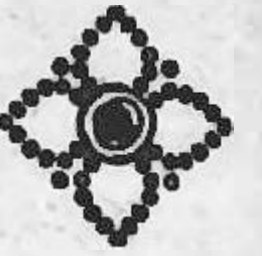
Cu drept cuvânt, Suveranul ne-a vestit că e vorba de „Salvarea zilei de mâine”.

„Lozincă noastră trebuie să fie salvarea zilei de mâine. printr-o integrală educație a tineretului”.

M. S. REGELE CAROL II

STRĂJERIA ȘI ȘCOALA*)

de P. GHÎTESCU
Director General al Învățământului
Primar și Normal

Străjeria fiind o instituție utilă și strâns legată de interesele și scopul școlii românești, toată atenția profesorimii se îndreaptă spre ea.

Străjeria este o mișcare nouă, profundă și fecundă, menită să altoiască suflarea tânără românească la o nouă orientare sănătoasă, constructivă și lastaternală pe firul tradiției strămoșești. Prin menirea aceasta superioară, ea trebuie să angreneze școala, să militeze alături de ea pentru a regenera viața școlărească în ritm românesc și în spirit de disciplină conștientă.

Mișcarea aceasta nouă a izvorât din nevoile realităților de după război, prin care poporul nostru a trecut fără a se desaxa, dar suferind mari schimbări în spiritul public. Chiar ca manifestare psihologică, războiul a adus o instabilitate și o dezechilibrare a valorilor, o sdruncinare a instituțiilor fundamentale și o transformare chiar a vieții familiare. Fenomenul acesta, general de altfel, s'a putut observa în sdruncinarea căminului, unde nu mai domină virtuțile tari de odinioară care făceau din femela română o gospodină neîntrecută, cu alese însușiri sufletești.

Rezultatul acestei stări de lucruri, s'a văzut în apucăturile copiilor care n'au mai găsit în familie reazemul firesc și stabilitatea virtuților. De aci lipsa de viață serioasă a copilului. Școala a rămas pe vechiul ei fâgaș, iar copilul au rămas mai mult

în afara familiei și a școlii, având preocupări sportive, frecventând cinematografele și având îndelniciri dăunătoare. Pentru a remedia acest păcat în care generația tânără se scaldă, trebuie o serioasă grijă întru a canaliza surplusul lor de energie spre o activitate serioasă și rodnică.

Din nefericire, mediul familiar nu oferă suficiente posibilități, întrucât rari sunt părinții care se preocupă de cece fac copiii în timpul lor liber.

Din acest motiv copiii au înclinați să-și însușească idei, sentimente și acțiuni din afara căminului părintesc. De aci instabilitatea acțiunilor lor. Pe de altă parte școala fiind rutinară, nu poate ține piept acestei mobilități dăunătoare. Străjeria vine să îplinească toate aceste lipsuri. Ea apare ca o instituție de disciplinare a tineretului în masa națiunii, având toate elementele pentru a îndruma și canaliza energiile întru propășirea statului. Având în vedere pe Marele Străjer, *M. S. Regele Carol II*, tinde la o solidarizare integrală pentru momente grele, după cum și alte țări puternice tind spre această solidarizare totalitară față de atâtea curente de deatrămare socială.

Mai mult ca oricând, se resimte acum nevoia unei propagande culturale bine susținută în jurul școlii, unei acțiuni unitare, centripetală, zăgăzind și reducând acțiunile centrifugale.

Străjeria vine în serviciu acestei acțiuni de la

*) Din Buletinul O. E. T. R.

dreptare națională. Deși instituția tânără, și-a fixat temeinic scopurile, și-a alcătuit mijloacele și metoda.

Ca reprezentant al școlii sunt cu totul în serviciul acestei mișcări. Avem trei milioane de copii în școlile dela sate și până în prezent numai câteva zeci de mii sunt sub aripile ocrotitoare ale străjeriei. E o datorie comună a tuturor instituțiilor de a sprijini marea operă de educație a tineretului pe care o desăvârșește O. E. T. R.-ul. O acțiune unitară trebuie să ducă spre același obiectiv constructiv.

Școala nu trebuie să vadă în străjerie o substituție și o suprapunere, ci să vadă limpede că singură, călcând pe vechiul făgaș rutinar, nu poate face față chemării vremurilor de azi.

Pentru acest motiv, școala trebuie să se reformeze și să se reorganizeze, iar directivele ei, structura organică în punctele ei finale, trebuie să se contopescă cu obiectivele străjeriei. Metoda școlii trebuie să fie în pasul vremii, iar frângerea mentalității rutinare a dascălului este imperios necesară.

Ne trebuie o școală de realizări practice, pentru viață, de muncă creatoare atât pentru dascăl cât și pentru elevi. Străjeria vine cu un suflu nou. Ea adună forțele, le coordonează și dă posibilități de realizări.

Pentru a ajunge la școala nouă ce ne trebuie, e necesar să reinolm programele și metodele și să formăm din fiecare copil un element activ care să lucreze clipă cu clipă pentru binele obștesc.

Străjeria aduce această înnoire. Prin pregătirea dela Centrele de îndrumare străjerească, se frânge rutina dascălilor, care se întorc acasă cu sufletul reinolt.

Datorită rutinei, dascălul nu întrebulează materialul intuitiv, cel experimental; nu citește suficient și n'are bazele unei munci proprii. Ce face străjeria? *Cheamă de toți la datorie.* Porneste dela realitățile vieții și pregătește tineretul pentru aceste realități. De aceea trebuie sprijinită și susținută în opera ei.

Școala nu trebuie să se bizue pe buchea cărții,

ci să fie un instrument de culturalizare socială, înălțându-se asupra vieții din afara păreților ei.

Cu acest comandament vine străjeria, care a fost creată de însuși Capul Statului. Repet, toți trebuie să fie în serviciul ei, căci ea va contribui să aducă și școala românească în pasul vremii.

În bună parte, înfăptuitorii programului străjeresc sunt învățătorii. Deasemenea vom da dispoziții ca toți directorii de școli să fie obligați a deveni comandanți străjeri.

Același oameni vor fi și în școală și în străjerie, dar fiindcă străjeria este o mișcare nouă, profundă și fecundă, ea are nevoie de oameni capabili, pentru că într-o astfel de mișcare, totul se sprijină pe elementul om.

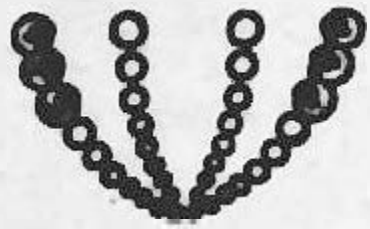
Străjeria ar mai putea sprijini școala și în următoarele obiective:

În excursii, făcând aplicațiunile practice pe grupe de obiecte pentru stabilirea principiului de corelație între macerii. Prin editarea și răspândirea de mici broșuri estine cuprinzând lecturi serioase, pentru dezvoltarea gustului de citit pentru tineret.

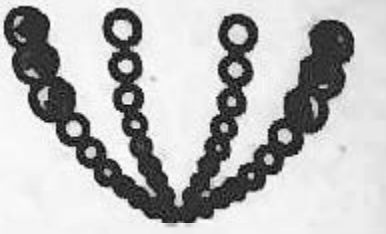
Străjeria ne va mai ajuta să crelem bibliotecă pentru vârsta copilului, cum și buna prezentare și dezvoltare morală a tineretului spre a nu fi murdar și adrențaros, ci curățat, ordonat, harnic, silitor și stăruitor. Va ajuta la organizarea cantinelor școlare, la înjghebarea cărora să contribuie și părinții cu materialul brut (făină, cartofi, legume, etc.), în timp ce elevele din cursul supra-primar și învățătoarele, ar putea pregăti o masă caldă pentru atâți copii care vin flămânzi la școală.

Programa străjerească alături de programa analitică școlară, va face mai vie viața școlii. Pentru a corespunde nouilor atări de lucruri, alături de străjerie vom căuta să eliminăm tot ce este balast nefolositor în programa analitică, lăsând suficient timp liber și pentru expansivitatea firească a copiilor.

Prin strânsa colaborare între cele două programe, străjeria își va ajunge mai repede ținta, iar școala își va găsi mai repede făgașul ei firesc.

CONGRESUL DELA ORADEA

Din simple manifestări par profesionale, în care se desbăteau nevoile și gândurile de mai bine pentru ridicarea stării materiale și morale a școlii și a învățătorilor, congresele noastre au devenit masive și hotărâte manifestări de afirmare a românismului. Ele înbracă în haină de sărbătoare, nu numai pe toți membrii corpului didactic, ci întreaga saflare românească. Învățătorimea, aceia care pregătește generațiile și nădejdea de bine a țării, deși este încă ținută într'o stare materială inferioară celui mai neînsemnat slujitor, își leapădă cu nepăsare eroică zdrențele necazarilor zilnice, uită cu măreția unui visător nedreptățile și cu liniște olimpică, cu jadedată și dragoste nemărginită își anește forțele în congrese, pentru a găsi o cale mai bună, o metodă mai folosită, pentru a contopii energiile tuturor într'n stâncă de granit și cremene, care să arate dușmanilor că educatorii neamului românesc au toți un gând, o credință, o Țară și un Rege.

Congresul dela Oradea, a fost din acest punct de vedere, mai presus decât toate și lauda se cuvine acelu om cu largi și luminoase gânduri, acelu președinte care a ridicat Asociația la cel mai înalt prestigiu, care a știut să o situeze pe un plan superior tuturor organizațiilor profesionale, să facă din Asociația noastră un far luminos atât pentru prezentul, cât și pentru viitorul românismului.

La granița de vest a țării, acolo unde ochii dușmanului secular injectați de ură și cruzimele care au crucificat pe Horia, Cloșca și Crișan, care au înebunit pe Craial manșilor Avram Iancu, privesc încă cu aceeași dușmănie, congresul nostru a venit să arate că țara e trează, că pământul e al nostru deacum și până'n veci. Iată ce cavânt trimite dușmanului, președintele nostru D. V. Toni: „Să se audă de a-i, că poporul român, prin

D-I D. V. TONI

glasul exponenților săi cei mai autorizați, nu va îngădui nimă-nui să se atingă de hotarele patriei”.

Aici au venit și reprezentanții Asociației Învățătorilor din Ceho-Slovacia, ca împreună cu noi, înfrățiți și convinși, să demonstrăm dușmanului comun, că trecutul e mort, că el formează o nedreptate istorică reparată cu sânge de viteji, din care vor răsări întodeauna luptătorii care să zdrobească pe acei ce vor încerca să încalce drepturile sînte.

Cuvintele tânărului coleg din Ceho-Slovacia, Jaroslav Iureck au stărnit un entuziasm puternic și ne au făcut să înțelegem că aceleași gânduri, aceleași idealuri, aceleași menire are și învățătorimea Ceho-Slovacă.

„Na vrem nimic dela nimeni și nici nu avem de dat! Ce este al nostru, să-l

pădrâm, fiindcă e o moștenire sfântă”.

La această manifestare de neîchibuit entuziasm, în prima zi, a luat parte: d. Maior Teofil Sidorovici trimisul M. S. Regelui, acel reprezentant credincios al gândurilor regești pentru noua educație a tineretului; D-l Ministru Ștefănescu-Goangă, P. S. S. Nicolae Popovici, episcopul Oradiei, D-l general Ghiorghies, D-nii E Vlasok și Jarek Jaroslav, reprezentanții învățătorimii Cehoslovace și alte personalități ce urmăresc cu drag manifestările învățătorești.

D-l Dr. C. ANGELESCU

Lipsa bunului și iubitului nostru părinte al școlii, D-l Dr. C. Angelescu, a săpat o adâncă rană în suflete. Gândurile noastre sau îndreptat cu pietate către Alotpaternicul și calde și sincere am înălțat rugăciunile noastre, cerând însănătoșire grabnică pentru acela ce ne înțelege și ne iubește. Rugile noastre pornite din inimi curate au fost auzite, și seninul se cuboara iarăși pe fața aceluia pe care îl iubim.

După manifestările de dur și trainic naționalism din prima zi, au urmat debaterile asupra rapoartelor prezintate.

S'au desbătut următoarele probleme :

I. Examenul de definitiv și înaintare

Raportorul asupra examenului de definitiv, d-l Iordan Tacu, a făcut la congresul din Oradea următoarea comunicare
Majoritatea secțiilor s'au pronunțat că examenul de definitiv este necesar și cer să se țină fie pe județe, fie pe regiune și să fie trecute de toți cei ce au trei ani de serviciu efectiv. Comisia de examinare pentru definitivare să fie formată din profesori din regiunea respectivă, nu ca acum din profesori străini din regiune, iar din comisie să facă parte și delegatul Asociației generale.

Să se întocmească o programă analitică de definitivare, iar probele date de candidați să nu fie niciuna eliminatorie. Media la examenul de definitivare să fie de 6.50 și să se admită corijență la examen.

Examenele să fie ferite de orice fel de influențe politice și pentru aceasta se cere ca învățătorii până la definitivare să nu facă politică.

Învățătorii să depună examene de patru ori și dacă nu reușesc nici a patra oară, să rămână provizorii în învățământ cu drept de gradație și pensie.

O mai bună pregătire a învățătorilor se impune în școala normală și deci se pune problema organizării școlii normale. În acest scop se cere înființarea unei academii pedagogice.

Cu privire la înaintări se cere ca ele să se jacă în mod automat, să se instituie cursuri de perfecționare și academii pedagogice. Să se ia în considerare activitatea practică a învățătorului, să se facă inspecții speciale terminate cu șase luni înainte de ținerea examenului de înaintare, iar nota dată la aceste inspecții speciale să intre în calcularea mediei generale a examenului, care să fie minimum 6.50.

Iar pentru organizarea examenului să se întocmească un regulament special. Ca

și la definitivat, să se acorde scutirea de taxă.

Raportul a cerut concurs legal cu participarea delegatului Asociației generale și admiterea corigenței.

După discuții în contradictoriu, președintele Asoc. gen. d-l D. V. Ţoni a formulat următoarele concluzii:

Am fost acuzați mai cu seamă de organele Ministerului Educației Naționale că nu am fi suficient pregătiți pentru misiunea noastră. Respingem cu toată energia această acuzație. După publicarea rezultatului ultimelor examene, chiar opinia publică s'a alarmat, întrebându-se dacă viitorul copiilor este încredințat în mâini competente. Asociația a apărut demn onoarea învățătorilor și a arătat că acest rezultat nu poate fi real, deoarece într'unele județe au căzut 80%, iar în altele au trecut 80% dintre candidați. Ori, este inadmisibil ca învățătorii dintr'o regiune să fie mai bine pregătiți decât învățătorii din celelalte regiuni. Vinovată este concepția birocratică de care în această chestiune se lasă călăuzit Ministerul Educației Naționale. Nu se ia în considerare activitatea învățătorului desfășurată în cei trei ani.

Concepția legii este greșită. Comisiile sunt alcătuite numai pentru avantajele pe care le au membrii lor. Astfel se întâmplă că unii din aceștia iau din pungă învățătorilor onorarii de 40.000 lei și sunt inspectori la minister cari figurând la diferite comisii, încasează anual câte 3-400.000 lei. Trebuie să se renunțe la obiceiul de a pune pe inspectori președinți de comisii și să se elimine obiceiul de a trimite învățători protejați de diferiți oameni politici la comisii din alte județe. Nu este admis ca învățătorii să fie examinați de alte persoane decât acelea cari cunosc condițiile locale. Subiectele ce s'au dat candidaților la ultimele examene sunt cu totul nepotrivite; ar trebui ca învățătorul candidat să fie întrebat asupra chestiunilor care lasă să se banalască modul cum el gândește, vorbește și sintetizează. D-l ministru Angelescu a

relevat odată cu sinceritatea care îl caracterizează și pentru care îi suntem recunoscători că, un candidat a fost obligat să analizeze „miorița” din punct de vedere esletic. Trebuie abandonat sistemul lucrărilor eliminatorii. Comisia să stea de vorbă cu candidații asupra chestiunilor actuale. Nimeni nu poate să susțină serios principiul eliminatoriului atunci când se știe că bunăoară la București opt sute de teze au fost corectate de o singură persoană într'o singură zi. D-sa cere să se țină seama de lucrul principal: Activitatea socială a învățătorului, singura care are valoare. De ce este obligat învățătorul să facă premilitărie, străjerie, cooperatie dacă cunoștințele obișnuite în aceste direcțiuni nu contează deloc la examen? Trebuie să protestăm împotriva amestecului politicianismului primejdios și murdar în chestiunile școlare: să se termine odată cu intervenționismul politicianilor la examenele învățătoresci. Nu noi suntem vinovați, ci aceste concepții greșite trebuiesc făcute vinovate pentru rezultatul dezastruos al examenelor ce s'au dat în ultimii ani. Pregătirea și examenul de capacitate trebuie să fie serioase și atunci nu mai avem nevoie de examenul de definitivare. Dacă însă statul ar fi de părere că acest examen este de menținut, trebuie să fim ascultați și noi, iar examenul să se dea în baza activității extra-școlare, eliminându-se impedimentele șicanatorii la admiterea candidaților; cerem deci ca consiliile de examinare să fie alcătuite din profesori de școală normală din regiunile respective, cari cunosc mai bine ce trebuie să știe învățătorul din regiune. Nu cerem ca examenele să fie gratuite, deoarece munca intelectuală trebuie să fie răsplătită, dar dacă statul ne impune examenul de definitivare, obligatoriu să suporte și cheltuelile acestuia. Statul nu are nevoie de doctrinari în fruntea satelor, ci de elemente active, creatoare și transformatoare de suflete. În tot cazul cerem ca în viitor la toate comisiile de examinare să avem câte un reprezentant al Asociației. Imi dau seamă

că acest program nu se va putea realiza ușor și curând, noi însă nu vom înceta lupta. Este o absurditate ca învățătorul nereușit la examenul de definitivare să fie dat afară din învățământ. Cel în drept trebuie să privească problema din punct de vedere social, căci statul nu are nevoie de nemulțumiți, de revoltași și de elemente de dezordine. Atâta timp cât sunt 6000 de învățători fără post, întâi trebuie să fie plasati aceștia și după aceea ne putem gândi la academie pedagogică, la cursuri de specialitate și alte perfecționări necesare, dar nu sunt atât de urgente ca ridicarea salariului și plasarea învățătorilor fără posturi.

O comisiune a redactat în acest sens un memoriu care va fi prezentat Ministerului Educației Naționale.

II. Situația materială a învățătorilor

Cu privire la situația materială a învățătorilor s'au hotărât următoarele. Salariul inițial al învățătorului nu mai poate rămâne ca până acum de batjocură, adică 2200 lei lunar.

Învățătorul trebuie să înceapă cu un salariu de 4000 lei lunar, socotit ca minimum de existență.

Înălțările în grad și gradațiile să se facă automat, cu plata salariului respectiv.

Integrarea învățătorilor în salariul convenit după legea de armonizare a salariului din 1927.

Ridicarea celor două curbe de sacrificiu.

Unificarea salariilor învățătorilor rurali și urbani.

Gradația militară să se acorde tuturor învățătorilor, iar învățătorilor începători să li se acorde o primă de instalare.

Să se plătească de stat suplimentul învățătorului pe timpul concediului de boală.

Pensionarea învățătorilor să se facă de 30 ani de serviciu.

Să se desființeze taxele ce se percep

dela învățători la examenele de definitivare.

Să se acorde învățătorilor trei călătorii gratuite pe C. F. R. și S. M. R.

Copiii de învățători să fie scutiți de plata taxelor școlare la școlile secundare.

Să se majoreze ajutorul familial.

Să se dea învățătorilor asistență medicală.

Învățătorilor care activează în pregătirea premilitară să li se acorde 75 la sută pe C. F. R.

Să li se plătească o indemnizație învățătorilor cari se deplasează și sportul prevăzut de articolul 158.

Sechestrele pe salariile învățătorilor să nu treacă peste o cincime din salariul de bază.

III. Comitetele școlare

D-l Șt. Rada (Bihor) a referat asupra problemei comitetelor școlare, desprinzând din debaterile asociațiilor județene dezi- deratele ce armează :

1) Modificarea neîntârziată a decretului lege pentru organizarea comitetelor școlare din 1920, fiind cu totul nepotrivit împrejurărilor de acum :

2) Menținerea instituției comitetelor școlare, instituție care s'a dovedit utilă pentru stimulara inițiativei particulare. Comitetul să administreze următoarele venituri :

a) Cota de 13 la sută, mărită la 20 la sută și socotită din toate veniturile comunale ordinare și extraordinare. Această cotă să se perceapă odată cu impozitele statului prin organele fiscale și să centralizeze la comitetul școlar județean, care o va repartiza în mod echitabil școlilor din județ. În comisiunea care va face această repartizare să fie numit și președintele asociației învățătorilor din județ. Această cotă se va repartiza numai la școlile de stat.

b) Cota 1/3 din venitul cârciamilor să se majoreze la 1/2.

c) O cotă de 1 la sută din beneficiul

întreprinderilor comerciale și industriale.

e) O cotă de 1 la suta din unele donațiuni făcute de către instituții ori persoane particulare.

f) Cota parte din venitul unui timbru cultural, ce ar urma să se aplice pe toate actele în legătură cu școala și învățământ.

g) Subvenții dela stat și dela județ.

h) Ajutoare sau donații dela particulari.

3) Actele de gestiune ale școalei să fie scutire de timbru.

4) Comitetul școlar care trebuie să funcționeze pe lângă fiecare școală de stat să fie format din directorul de școală, care să fie președintele de drept, doi învățători aleși, din care unul să fie secretarul comitetului, perceptorul fiscal, casier al comitetului, doi părinți de copii în vârstă de școală, desemnați de consiliul învățătorilor școlari.

5) Comitetul școlar județean să fie prezidat de un învățător detașat dela post.

În delegația permanentă a comitetului școlar județean, președintele asociației învățătorilor din județ să fie membru de drept.

Personalul administrativ al comitetului școlar județean să fie format din învățători detașați dela post.

Statul să acorde anual o subvenție comitetului școlar județean pentru ajutoarea comitetelor școlare sătești.

Școala primară să fie întotdeauna pusă în fruntea tuturor preocupărilor administrației comunale.

Aceste deziderate vor fi aduse la cunoștința Ministerului Educației Naționale,

Casei Școalelor și Ministerului de Finanțe, cerându-se înlăptuirea lor.

Dacă la congresul dela Oradea am arătat măreția gândurilor noastre, curățenia inimilor noastre, superioritatea preocupărilor noastre, tăria credințelor noastre, apoi cer în mod hotărât, să se țină un congres extra ordinar, în care să arătăm mizeria noastră, cu un salariu mai mic decât a unui odăiaș, durerea noastră când ni se răpesc din drepturile ce le-am avut, indignarea noastră profundă când vedem că suntem singuri funcționari scoși în afară din legea armonizării; să tragem puternic de semnalul de alarmă, să strigăm tare și sfâșietor de dureros, că 3000 dintre frații noștri zac tuberculoși din cauza mizeriei pe paturile sanatoriilor, că alte mii sunt pe cole de a se tuberculiza din lipsa de locuințe, de hrană și înbrăcăminte !

Si dacă, strigătele durerilor noastre nu va fi auzite și dacă nedreptatea va apăsa încă inimile noastre, apoi vor trebui alte metode, alte mijloace, alte dureri, alte sacrificii. De vom înțelege să le facem vom câștiga, de nu, ne merităm soarta !

DUMITRU I. PLATON-Văcărești

DUȘMANUL ÎNCEARCA

de VICTOR GHICULESCU

Voinici din sute și mii de cătune
 Bătrâne !
 Străjeri ai hotarelor țării de azi și de mâine,
 De sus de pe soclu de jertfe străbune,
 Un glas de aramă vă spune :
 E țara din nou în primejdie mare,
 S'auz la hotare
 Sălbătice glasuri strădine,
 Flămânde de pâine
 Crescută în holdele noastre bogate ;
 Dar scump îngredzate
 Cu oase de domni și de gloată,
 Vităză armată
 'n groapă.
 În clipe de grea izbăvire
 Sub brasa iubită din tată în tată.
 Băieți, țărani și domni la olaltă.
 Eternă și sfântă 'nfrățire, săpată
 În bronsul istoriei noastre martire,
 Și peste
 Aceste
 Morminte,
 Curate, eroice, sfinte,
 Bogat răspândite,
 Pe 'ntinse meleaguri de noi stăpânite,
 Din negre și vechi începături

Abea întrezărite,
 Și vrednic păzite
 Cu brațe vânjoase și scuturi,
 Încearcă dușmanul să treacă.
 Dușmanul ce-a frânt istoria țării,
 Ce-a stors din inimi și stropul răbdării,
 Ce a despulat pământul și frații,
 O mie de ani și mai bine.
 Flămânde, setoase. jivine
 Ce-a tras pe roată pe Horia și alții,
 Încearcă să treacă.
 El n'are iubire de tron și de glie
 Și 'n suflet el n'are, săpată
 Credința străbună din tată în tată
 Lăsată.
 Nu știe
 Pe care moște,
 A fost să se nască.
 Popor vagabond sortit să urască.
 Voinici cu iubire de tron și de țară !
 Din suflete vii durați la hotare,
 Ca'n vremea lui Mircea și Ștefan Cel Mare,
 Tranșee de foc și de pară...
 Ca'n ele dușmanul să-și frângă
 Pe veci, îndrăzneala și posta-i nătângă.

TOAMNA RURALA

de Iosif Dumitrescu

Pădurile pe-alcea-s jefuite,
 De mâna toamnei darnică în ploii...
 Plâng frânele în nevoi !
 Stoluri de berze 'n sfaturile campenite,
 Se pregătesc să plece dela noi.
 S'a oștit și trestia din lac,
 Iar plutele mai mult vor rugini.
 Preenemiltoase cântări s'or ivi,
 Din marginea nordului posac.

Vine pe jos o toamnă ca un dric.
 O toamnă răpăgătosă și ursuză.
 Nu-mi va mai bate 'n ușă, nici-o muză
 Cu deget roz și mic.

Și nici-un ghiers de meșter pitpalac.
 N'o să mai cânte 'n terburile sub aluni,
 Nu vor mai scri pe stâlpul din ceardac

.....
 Tot satul este văduv de cântări
 Tristeți adânci, bolnave dimineți
 De-atâta osticoase întâmplări,
 Mi-au putrezit și-gi gândului pereți.

† ALEX. PLATON

Sa stins din viață, răpus de o mână criminală în ziua de 6 August, unul dintre fruntașii între fruntași ai învățătorimii dâmbovițene.

Nu este în puterea noastră să condamnăm mârșava faptă a aceluia care nu a ascultat nici de legile firii, nici de legile Dumnezeiești, nici de cele lumeste, pe

care odată era pus să le păzească și să condamne pe acei care nu se vor supune și care nu a găsit în creierul său nici un strop de rațiune, iar în inima sa nici cea mai mică părticică din milă aceea sădită de Dumnezeu până și la unele animale. El va rămâne condamnat pentru veșnicie atât de acele suflete indoliate, soția și cele 3 fice cărora li sa răpit stălpul de reazăm și le a zdrobit pentru totdeauna inima, el va rămâne condamnat de toți acei ce l au cunoscut pe Alexan-

dru Platon și iau putut aprecia bunătatea inimii, cultura ce și o însușise, cât și distincția sufletului său. Mentea omească însă nu poate pricepe cum să rămână nepedepsită o astfel de faptă, care cere ea însuși pedeapsă.

Alexandru I. Platon este fiu de răzeși, din comuna Roșcani satul Radei județul Iași, născut la 1893. Urmează cursul primar la școala din satul natal, apoi este dat la Școala Norma'ă „Vasile Lupu” din Iași, având ca director pe distinsul Inspector General Secundar I. Mitru Intodeauna fruntaș al clasei, el absolvește școala în 1913, luându-și post la Bivolari o comună din județul Iași. Luându-se tocmai atunci cele 2 județe dela Bu'gari, Alexandru Platon este printre primii învățători ce răspund la apelul țării de a merge în Cadrilater, pentru a face operă educativă și națională. Renunțând la postul ce-l avea, depărtându se de părinții în pragul bătrâneței și de ceilalți frați a căror sprijin a fost până la moarte, el pleacă.

În Cadrilater i se dă direcția școlii din comuna Șablă, unde murcește până la declararea războiului de întregire. La sunarea mobilizării, tânăr sublocotenent, făcând parte din Reg. 13 Infanterie, ia parte la campanie, până când cade rănit la Oituz și este luat prizoner.

Însănătoșit în lagărele nemțești, împreună cu alți camarazi, ia lecții de limba franceză dela ofițeri francezi prizonieri și ei. Suflet de elită, dornic de a-și îmbogății cunoștințele, el căuta să se însu-

începe să se perfecționeze. Reîntors din Germania, își revia rolul de apostol al naționalismului în cadrulater, căsătorindu-se cu Maria Gheorghiu tot învățătoare, unde rămăse până în 1923.

În anul 1922, are marea durere a pierde pe scumpa și tânăra lui tovarășă, rămânându-i o fetiță de 2 ani. Zdrobit până în adâncul inimii sale, bolnav sufletește, se retrage în satul său natal lângă bătrânii săi părinți și un an întreg stă bolnav și nu-și găsește puterea să uite pe acela pe care o iubise atât de profund.

După un an de concediu, cere transferarea la Târgoviște, unde cunoștea pe actuala soție care fusese învățătoare și ea în cadrulater și rămăsese văduvă de război. soțului ei învățătorul Iordache Cristescu murind în fruntea plutonului. La Târgoviște, Alexandru Platon cu pregătirea lui, cu felul său de a se prezenta, se însușește și i se dă să suplinească catedra de „Datoriile învățătorilor” dela Școala Normală.

Învățător înalțat la gradul I, în 1926, este numit subvizor școlar, câștigându-și prietenii sincere prin felul de a se purta și prin lărgă înțelegere ce arată nevoilor școlii și învățătorilor.

Dela Târgoviște se transferă la Pucioasa, întrucât soția lui nu avea post la Grădina de Copii din Târgoviște, până atunci fiind directoarea „Căminului de Orfani”. Aici, suplinește catedra de calligrafie și desemn dela Gimnaziu, conferențiază la Căminul Cultural I. Brătescu-Volnești și este președintele Cercului Cultural. Tot la Pucioasa, din economii și împrumuturi la Băncile Învățătoresști, reușește să-și zidească un cămin în care să trăiască liniștit.

Făcându-se loc la grădina de copii din Târgoviște prin ieșirea la pensie a D-nei Chercea, Alexandru Platon și soția se transferă la Târgoviște. Aici depune o activitate strălucită, colaborând la revista noastră „Graiul Dâmboviței”, la „Ancheta” și la „Vremea Nouă”. Luând ființă „Cercul de studii pedagogice”, Alex. Platon este unul dintre cei mai devotați conferențieri care atrăgea prin felul său de a pune problemele, care se impunea prin cultura sa. A fost un timp casier al Cooperativei „Armonia” și un dezinteresant luptător pentru binele instituțiilor învățătoresști.

Răpus la vârsta de 44 de ani, Alexandru Platon lasă în urma sa pe lângă o văduvă de 2 ori îndoliată, și 3 fete orfane, lasă un gol mare în rândurile noastre învățătoresști, lasă un gol care greu se poate împlini. Tinerețea lui, cultura temeinică ce o avea, exactitatea lui exemplară în ași face datoria, puterea lui de muncă, darul lui de a se apropia de copilași, a-i iubii, a-i face să prindă dragoste de școală și carte, fac ca pierderea lui Alex. Platon să fie mare, să fie ireparabilă, să fie condamnabilă din toate punctele de vedere. Iar revista „Graiul Dâmboviței”, a cărei colaborator distins era, pierde în Alex. Platon pe unul dintre cei mai devotați prieteni pe cel mai iubit tovarăș a cărui articole specifice și unice în felul lor, erau gustate atât de mult de întreaga învățătorime.

Dragă Alexandre, dormi în pace și înpăcat că ai știut să-ți faci datoria cu prisosință, fii înpăcat, că atât cât ai fost în viață, te-ai străduit pentru binele altora, că ai muncit pentru a fi de folos nu

numai ție și ia ai tăi, ci și ceilalți colegi ai tăi.

Iar celor ce au căutat să speculeze bunătața ta și să-ți răpească viața pe care nu ți-o dăduse, răsplătească-i Dumnezeu că e bun și drept!

Te-ai dus dela noi răpindu-ți viața fără să ai nici o vină, de o mână criminală pe care Dumnezeu a pedepsit-o și pe care așteptăm să o pedepsească și legile omenești. Fie-ți țărâna ușoară!

I. Andreescu-Mango

LUPTA DELA FINTA*)

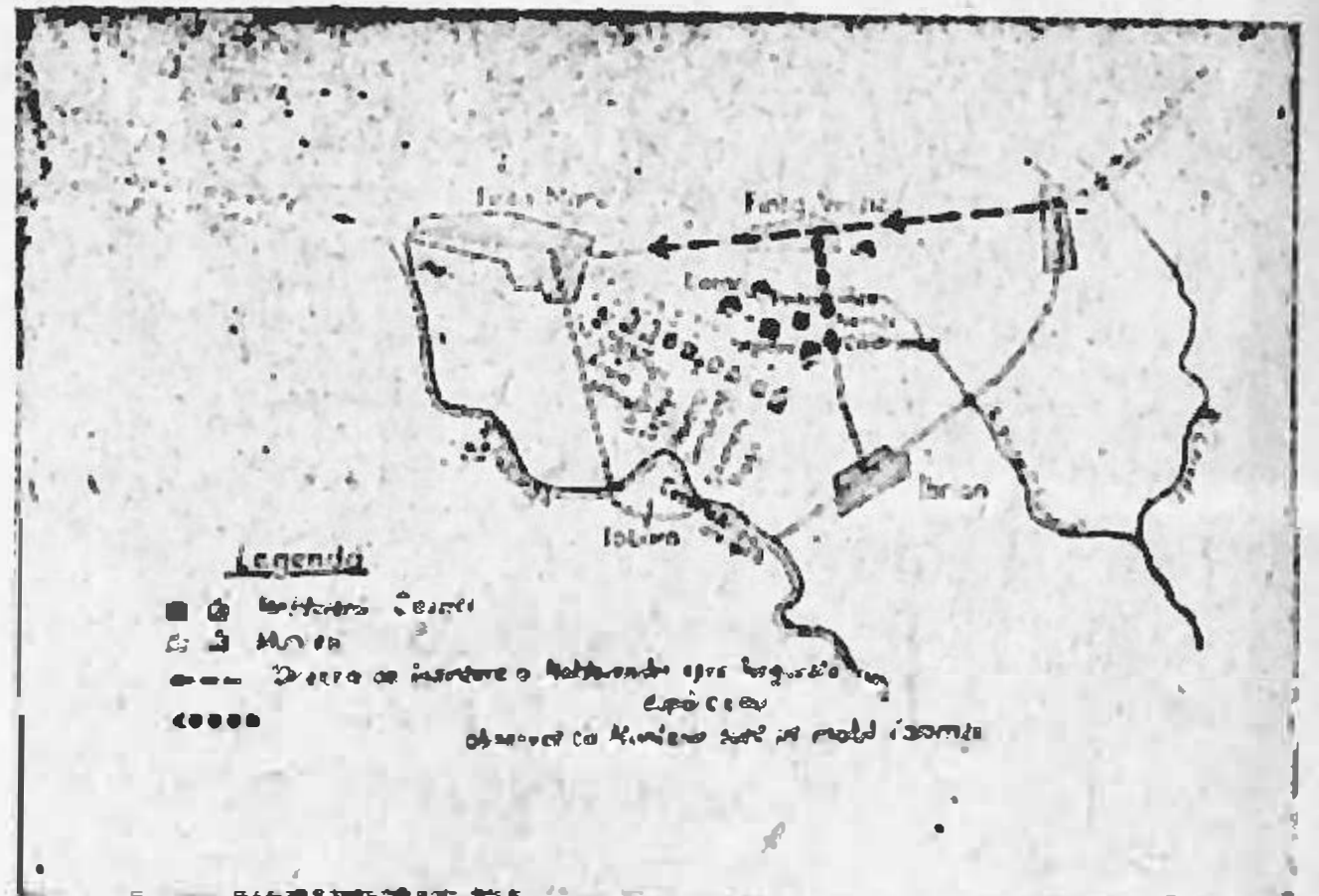
de Profesor Christache Georgescu

La 10 Malu 1653, Vasile Lupu și ginerele său pornesc în fruntea unei armate de Moldoveni și Cazaci, spre hotarele Munteniei, cu gândul să bată și să răstoarne pe Matei, iar domnia lui să o dea ginerele său Timuș.

Domnul Munteniei aflând de îndrumarea vrășmașilor, trimise pe Diicul Spătarul cu o seamă de oști călări să stea la hotar de streajă, împreună cu Gheorghe Ștefan. Oștile lui Lupu silesc la Focșani pe Diicu a se retrage, neavând oștenii acestuia arme de foc. La Ștoplea, în Teleajen, se face o nouă încăerare între Cazacii lui Timuș și seimenii lui Matei, veniți în ajutorul Diicului, bătăndu-se vitejește din amândouă părțile până în noapte, fără de a le strica nimica Cazacii. Vasile urmărește armata Diicului în retragere până la Râmnic, iar de aci pornește cu Timuș spre Târgoviște, stricând și arzând tot ce le sta înainte.

La auzul de retragerea Spătarului și de înaintarea dușmanului în țară, Matei nu se înfricoșează, ci de grabă strângându-și oștile de țară, lefegii și seimenii, ese din Târgo-

viște și-și așează tabăra la o polană, între Ialomîța și pârâul Finta, nu departe de satul cu același nume. El a plecat din Târgoviște la 15 Malu, prin Comișani, poposind seara la Băleni; iar a doua zi 16 Malu (Dum-

nică) a trecut Ialomîța pe la Gheboala, prin locul numit „la vad” și a sosit înainte de prânz la Finta Veche. Aci la Finta, într-o minunată poziție strategică de defensivă, Matei așteaptă oștile vrășmașului său.

În fața luptei Vasile și Timuș sunt debinați. În drumul spre Târgoviște armatele moldovene laudându-se că lor li se datorește izbânda dela Focșani și dela Teleajen, acest fapt a supărat foarte mult pe Timuș, care

*) Din lucrarea „Matei Basarab”.

nu mai voește cu niciun chip să se mai sfătuiască cu socrul său în privința măsurilor de luat și în loc să meargă împreună el rămâne cu Cazacii lui mai în urmă, la oarecare distanță. La propunerea lui Lupu ca să se dea un repaus trupelor obosite de marșuri forțate și prin locuri impracticabile, Timuș nici n'a vrut să auză; iar la toate rugămintele lui de a se împreuna armatele și de a lua alături poziția de luptă, Timuș, fără să se turbure, răspundea: „Lasă! Vitejii Moldoveni or bate ei pe Munteni și singuri fără noi!”, sau „Inciapă dumnilor războiul și volu veni și eu”.

Mai înainte de a începe lupta Matei îmbărbătează pe soldați printr'o inflăcărată cuvântare: „O, vitejii mei ostași! Rugați pe Dumnezeu să vă întărească în bătălia aceasta, ca în atâtea altele de mai înainte; rugați-vă, căci lată dușmanul! Vă rog însă, să nu care cumva cineva din voi să se aplece cu hotărâre și cuget indoit, ci toți într'o credință, într'un cuget, într'o hotărâre, într'o singură dragoste către Domnul nostru Isus Hristos, către țara cea mult iubită și către mine, Domnul vostru, să stați cu armele în mână înaintea dușmanilor, cu statornice și cu curaj, precum ați stat adeseori și voi și părinții voștri. Luați seama să nu înmormântați pe pământul acesta. mărirea cea strălucită a numelui vostru, căci atunci totul va fi pierdut”.

În ziua de 17 Maiu 1653 se dă la Finta o bătălie crâncenă. Armata lui Matei, compusă numai din 7000 oșteni români și 500 Ardeleni, precum și un număr de Leși și Unguri, căci ajutoarele lui Racoți, nu sosiseră încă, avu să țină o luptă de 7 ceasuri cu o armată de 4 ori mai mare. Lupta se încheiează mai întâi între călărimea moldoveană, sprijinită de focul a 100 Nemți lefegii și seimenii munteni din dreapta. Aceștia rezistă câtva timp printr'un foc puter-

nic, însă după cum spune cronicarul, după prima „slobozire a focului”, mai mult de jumătate din cavaleria moldoveană a năvălit cu steaguri asupra aripel drepte a Muntenilor, încât Roșii dau dosul și unii și peste lalomlța dedeseră, „nesocotind vadul”. Timuș în acest timp se mulțumla să privească „de departe” lupta. Matei folosindu-se de împrejurarea că Timuș nu-și apropiase încă tabăra, ca să înceapă focul, vine el însuși în sprijinul drepte sale compromise, aleargă printre rânduri și îndemnând pe boerii și soldații lui, câți rămăseseră netrecuți râul fără vad, ca să stea de războiu și să nu-și dea mijlocul, „că încă — striga el — Dumnezeu este tot cu noi într'ajutor, căci eu cunosc pe ei slabi, și imputându-se puterea lor, nădăjduescu-mă lui Dumnezeu, că vom birui acum curând. și se vor întoarce dușmanii rușinați din țara noastră”. Incurajați oștenii lui Matei întorc tunurile asupra dușmanului, dă înapoi călărimea Moldovei, care în groaznica ei năpustire ajunsese până sub corturile Muntenilor și puseră astfel războiul la loc. Acum se începe lupta și Cazacii. Lupta se dă cu înaltă furie; puștile, dar mai spornic, tunurile „lucrau de ambele părți”. Matei stă în fruntea oastei, îmbărbătând-o cu cuvântul și cu fapta. „Curajos ca un leu, el face minuni de vitejie. Un glonte îi rănește aproape de încheetura genunchiului și calul îi este ucis sub el, pe când lângă dânsul stegarul lovit scapă stindardul la pământ. Inima lui rămâne însă întregă; el nu se mișcă din loc în momentul hotărârilor. Semeț și fără a căta la rana lui, se urcă pe alt cal; cu sabia în mână și brațul ridicat se aruncă din nou în vălmășagul luptei, imbiind prin cuvânt și exemplu oștirile sale la împotrivire, întărindu-le puterea prin precizarea izbândeii și a prăzeii speranță”. Asemenea cu el luptă toți oștenii lui cu bărbăție. În aceste momente hotărâ-

toare, Lepi din stânga, lăsând puștile la o parte, trag săblile și cu o nespusă repezi-ciune și inverșunare năvălesc asupra Caza-cilor și răsturnând tot ce le sta în cale-duc moartea până în mijlocul taberei căzăcești. La această spaimă și neorânduială vin și elementele naturii să se asocieze contra ne-fericitului Vasile Lupu. O furtună însoțită de o ploaie cu grindină se scornește și începe să izbească drept în față pe Moldoveni și Cazaci. Vijelia înfiorătoare, trosnetul copa-cilor, ceața ce se lăsase, ploaia cea repede și rece, incurcă cu totul oastea lui Vasile Lupu. Armata munteană entuziasmată de îmbărbătarea Voevodului ei; luptă cu mai multă îndârjire și vitejie și silește pe vrăș-maș a se împrăști. Mai întâiu la fuga aripa moldoveană, apoi Timuș cu Vasile Vodă, pe care se zice că Matei, l'ar fi ajuns de pe urmă, dar în loc de a-l tăia cu sabia, l'ar fi bătut numai cu mâna pe spate. Toată tabăra, toate tunurile și bieții pedestrași,

numai Cazaci peste 5000, căzură în mâinile învingătorilor. Mai mult de 10.000 morți a-coperiau câmpul de luptă, dintre cari 3000 români de amândouă părțile. Pe mulți Mol-doveni și Cazaci, căzuți în mâinile Româ-nilor, l-au tot tăiat pe drum dela Fântâna Țiganului până la Târgoviște, de l-au văzut un Turc mare, trimis dela împărăție să ra-porteze despre gălceville, ce s'au iscat iarăși între Domni. Strângându-se trupurile celor morți s'au făcut trei movile: una la Finta, cu o cruce de piatră unde zac Moldovenii, alta mai jos de Târgoviște la drumul mare, în care s'au așezat Cazacii, și alta la Fân-tâna Țiganului, unde s'au înmormântat cei robiți.

Matei Basarab s'a reîntors a doua zi după luptă, Miercuri 18 Maiu, cu tabăra lui, cu voinicii lui viteji, cu mare izbândă și cu bogată dobândă, dânc toți laudă lui Dumnezeu pentru mila și binele ce le-a făcut de l-au izbăvit de vrășmași.

ITALIA

Am preconizat altădată, ca punct de program important pentru asociația învăță-torilor, excursiuni în țară și în strălătate, fiind mijlocul cel mai eficace de instrucție și educație.

Ori cât de bun elev ar fi fost învățăto-rui în școala normală, dacă nu mai iese din sătucul lui, dacă nu mai pune mână pe o carte nouă, flacăra lui spirituală pierde din intensitate, iar dânsul rămâne dupe un timp oarecare fără nici o valoare intelectuală.

Treptat ce condițiunile vieții se schimbă, iar știința aduce noi descoperiri, învățătorul trebuie să le cunoască, să se acomodeze lor și să le utilizeze punându-le în serviciul în-vățământului.

În cazul acesta autoritatea lui, luminator al tinerilor generații și îndrumator al poporu-lui, crește.

Vor spune colegii, dar n'avem bani pen-tru plimbări în țară și în strălătate. De abia putem uncripi pentru strictul necesar. Întâm-plinarea aceasta cuprinde mult adevăr, dar eu am arătat o modalitate care ar da po-sibilitatea tuturor de a se mișca din co-mună, este aceea a schimbului de colegi. Un coleg din Dâmbovița dorește să cunoască Delta Dunării bunloară; convine cu un co-leg din partea locului care și el ar fi doritor de a cunoaște un județ de munte. Cheltu-ială ce s'ar cere n'ar fi decât plata trenului, căci masa unei persoane n'ar conta.

Pentru punerea în fapt a acestui sistem de vizite, ar trebui să se producă o inițiativă din partea asociației sau autorității școlare.

Subsemnatul, care cunosc țara și care am făcut și alpinism, ajunsese la etapa de a descinde și în țări vecine, etapă executată în anul trecut.

Este locul să amintesc de procesul psihic care se produce în sufletele școlărilor atunci când li se fac lecții de geografie și istorie; se naște în ei dorința de a vizita cândva locurile unde s'au petrecut evenimente importante.

Din timpul școlarității mele, când am făcut lecții referitoare la Traian și Decebal și războaiele lor, mi-a rămas adânc întipărită în suflet dorința de a vedea cândva la fața locului „*Columna lui Traian*”, ridicată acum 2000 de ani și cu fazele războaielor Daco-Romane crestate în piatră pe fața monumentului.

De a vedea urmele podului lui Traian construit peste o apă așa de mare ca Dunărea, precum și Cetatea Sarmisegetuza unde Traian și Decebal s'au bătut pe viață și pe moarte.

Dorința de a vedea Columna lui Traian mi-a mai fost mărită și de o altă împrejurare; am făcut clasele primare în Câmpulung pe unde trecea des Badea Cârțan pe care îi cunoșteau și copiii. Cine nu cunoștea pe Badea Cârțan?!!

Lui îi plăcea să stea de vorbă cu copil de școală, cărora le povestea în graiul lui plăcut de țaran de peste munți, peregrinările lui din lumea întreagă; ne povestea pe un ton apăsat cum a fost la Roma pe jos și cu „*carul de foc*”, cum a pipăit cu mâna lui „*Columna lui Traian*” și cum a dormit la piciorul acestui monument; că italienii au fost foarte mirați de boțărârea lui de a vedea cu orice chip „*Coluna*” și foarte surprinși de asemănarea portului lui cu acela

al Dacilor ale căror chipuri se vedea pe „*Colună*”.

Lecțiile de istorie, făcute de un dascăl priceput și înimos, imprimă în sufletele fragede ale copiilor tendințe care mai târziu găsesc teren de realizare.

În vara aceasta mi s'a prezentat fericita împrejurare de a merge la Roma și deci de a vedea și eu „*Columna lui Traian*”.

Drumul la Roma mi se părea un fapt atât de extraordinar, încât de și pregătisem totul pentru această lungă călătorie, deși dupe 2 zile și 2 nopți trebuia neapărat să flu în cetatea sfântă, nu-mi venea să cred că are să se întâmple acest eveniment atât de mult dorit!

Acum dupe întoarcerea dela Roma, mi se pare că vizita s'a făcut cu o repeziune așa de mare, încât îmbracă haina unui vis frumos!

N'am luat nici un fel de note, fiindcă am dorit ca sufletul să-mi fie liber și să poată pătrunde cât mai adânc în firea lucrurilor și să guste cât mai mult din splendorile trecutului strămoșilor noștri Romani!

Vol putea reda însă în cuvinte și imagini ceia ce am văzut în Roma și în Italia, în câteva articole care vor apare în: „*Graiul Dâmboviței*”.

Ion Gh. Marea
Bilele Vulcanu

VECINII DELA DUNARE

de TOMA PĂTRU
învățător licențiat

Instinctul de conservare și împrejurările istorice prin care trece fiecare popor, îi imprimă acea prevedere națională, de care conducătorii popoarelor sunt datori să țină seamă în cel mai înalt grad. Printre atâtea calități de care se bucură neamul nostru, sunt unele scăderi, unele defecte ce pot fi socotite specific naționale, care i-au adus la acea prăpastie economică și de care se cutremură conducătorii spirituali, dela un colț la altul de țară. Lipsa simțului economiei și acea nenorocită de ospitalitate largă, cu care ne place să ne mândrim atât de mult, sunt plăgile fatale, care ne-au adus la situația jalnică de care ne înflorăm. Străinul, oricare ar fi el, găsește la noi în țară o largă îngăduință. Din umil, răpănos, amărât și sărac cum poposește, începe să adune avere pe spinarea noastră, se îmbogățește din cauza păcatelor naționale și deodată devine obrasnic cu mulțimea Valahilor săraci, lingușitor și darnic cu minoritatea potenților politici. De bună seamă că acești venetici, de cele mai multe ori pașaportari, n'au pus și nu vor pune umărul să ajute România, când este la aman.

Ei vor avea cel mult un sentiment de dispreț, pe care-l are orice om în fața vîșlului încorijbil.

Păcatele acestea ne fac să nu ne cunoaștem vecinii, să nu cunoaștem calitățile care ne pot fi exemple și nici mai ales defectele de care să ne folosim în conflicte grave. Bulgarul, vecinul nostru dela Dunăre prezintă exemplul cel mai grăitor. În fața Românului, Bulgarul trece ca un om greoi, încet la minte, grosolan la faptură, iar acel spirit de economie, de perseverență, la muncă uniformă și roditoare, trece drept prostie. Cât despre viclenie, despre acea săngeroasă răsbunare, pe care Bulgarul o comprimă și o ascunde cât mai abil, ca la timpul oportun să se folosească de ea, cu o ură demnă numai de hoardele lui Asparuch, Românul nici că bănuiește, nici că se sinchisește.

Dacă faci o paralelă între Ungurul fanfaron, gălăglos și fudul până și la sărăcie că poartă nteni pe desculțea, dacă faci comparație zic

cu Bulgarul, deosebirea este isbitoare. Ungurul umple lumea cu vâlcărell, cu broșuri de revoluționism, cu propagandă artistică așa zisă ungurească, din care nu lipsește doina Oltului. Bulgarul prevăzător și tăcut muncește, așteaptă și repede peste graniță, în Cadrilater, bandiți înarmați militărește, care în năvala lor barbară presară groaza și moartea, în urmă-le rămânând orfani, văduve și cruci calde, mai totdeauna nerăsbunate.

Și Dumnezeu ne este martor că în lungul amarnic al anilor lor de robie turcească din sec. XIV, când Bulgaria devine pașalac, noi am primit și păstrat conștințele și tradiția culturii bulgare, dar mai ales am ajutat cu vorba și cu fapta pe conducătorii spirituali ai Bulgariei. Aici au încolțit și crescut toate idealurile mari ale Bulgarilor. La noi s'a arătat himera patriei lor libere, pe care noi Români am îmăptuit-o avea în 1877. După ce s'au văzut liberi, scriitorii și poeții care se formaseră pe pământul nostru, au uitat toate binefacerile românești. Acești netrebniți Ingrăși au început să râvnească Dobrogea, pământul strămoșilor noștri, așezați pe aceste meleaguri ch'ar înainte de cucerirea Daciei. Niciun dușman nu ne-a aruncat cuvinte cu așa hulă ca scriitorii bulgari. Ivan Vazov, poetul național al lor, ne aruncă un epitet, într'o satiră, spunându-ne „urdoarea Romei”. Acum câțiva ani în urmă, găsise o geografie bulgară de ci. VI sec., cu primele foi rupte, dar după hărți am identificat-o că era tipărită înainte de 1913, care trata Europa. Fiecare țară avea o descriere fizică, economică și culturală. România era caracterizată ca o țară barbară, locuitorii stricați și leneși. Grădinară și agricultura este făcută de Bulgarii cari trec Dunărea în fiecare an. La descrierea Bulgariei, am găsit o exagerare bolnavicioasă, o hipertrofie de calități pe care ziditorul le-a dat-o din belșug cum n'a dat vreodată nici un alt popor din lume.

Bunăvoința și băgăția solului românesc a trecut în fața lor ca un lucru firesc. Muncitorii bulgari au găsit totdeauna la noi poartă deschisă și libertate de lucru cum nu găseau alurea.

Ei s'au întins ca pedingina și la oraș, stăpânind piața de zarzavaturi și la București mai toate birurile economice de mână treia, având acea precauție, care, pentru niște oameni simpli, ulmește pe observator. Mai toți spuneau că sunt Sârbi, dar între ei, băgam de seamă că vorbesc bulgărește. Înțelegând că este vorba de o minciună, i-am întrebat în mod intim, că de ce această lipsă de demnitate națională. Unul mi-a mărturisit că este vorba de o stratagemă. Sârbi se bucură în România de o atenție specială (și pe bună dreptate) și Bulgarii înțeleg să tragă foloase din această bună-voință și naivitate românească.

Față de această vecinătate omenească, Bulgarii s'au purtat pur și simplu căinește. Prin 1905, profesorul aromân Șt. Mihaileanu fu clopârșit cu satârul în Cișmigiu de un zarzavagi bulgar, pus în slujba iredentei bulgare din Sofia, fiindcă ducea o campanie în ziare contra Bulgarilor, cari maltratau pe Armenii din Macedonia bulgară. Indignarea fu generală. Guvernul român protestă și ceru satisfacție, care nu numai că nu veni, dar guvernul bulgar răspunse cu totul disprețuitor. Față de această întorsătură neașteptată, guvernul român era în situația de onoare de a declara război, dar făcându-și suma forțelor militare, constată cu groază că suntem într'o compromițătoare stare de inferioritate față de armata unui popor care era ceva mai mare ca jumătatea alui nostru. N'am fost în stare să rezolvăm acest conflict pe calea onorabilă a armelor și a trebuit să ne înghițim revolta și să ne amânăm răsbunarea. Acest conflict dureros a avut și partea lui bună, că ne-a făcut să ne cunoaștem slăbiciunea și să purcedem la înarmare temeinică. Prilejul reparației onoarei noastre știrbite, veni în 1913 și norocul ne aduse în fruntea guvernului pe Titu Maiorescu, care conduse tratatul de pace dela București cu cea mai mare dibăcie și demnitate, anexând cele două județe cunoscute sub numele de Cadrilater. Această anexiune era și o dreptate istorică de care vorbesc urmele strămoșilor noștri, în părțile Mării Negre, fiindcunoscut pe timpul lor cu numele de Scytia-Minor, azi Dobrogea. Revendicările bulgare asupra acestui ținut, (fiindcă ei urmăresc anexiunea întregii Dobrogei, ba și a părților sud-basarabene) sunt ulorate numai de sentimentul ambiției. Dacă

au trecut cândva prin aceste locuri și eventual se găsesc și locuitori bulgari răsfleți, pretențiunea se transformă la ei în drepturi de stăpânire, numai că aceste argumente au fost sfărâmate de istoricii noștri Tafrali și Iorga în 1919, când se aduna materialul informativ pentru tratatul de pace cu Bulgarii. Dacă Bulgarii au pierdut partide la conferința de pace, aceasta nu însemnează că au pierdut și speranța unei revanșe. Au organizat bande de comitegi, care au terorizat pe coloniștii și mai ales pe funcționarii români.

Pe dreapta Timocului, în Bulgaria se găsesc cam 100.000 de Români, așezați în mase compacte, din timpuri imemorabile. Noi n'am ridicat niciodată pretențiunile de stăpânire pe aceste meleaguri, numai că, prin reciprocitate, ne-am așteptat la același tratament de care se bucură Bulgarii în România, adică la libertatea lor de limbă, religie, școală etc.

Bulgarii au la noi în Dobrogea, școli primare și secundare întreținute de așa zisă „Comunitate bulgărească” care primește fonduri din Bulgaria și pe care unele partide trecute pe la cârma statului (ex. n. țărăniștii) au ajutat-o cum nici școala românească n'a cunoscut această dărnicie. La Bazargic și Silistra Bulgarii au ridicat localuri grandioase (ajutor 12 milioane) care sfidează localurile sărăcăcioase ale statului român, ai căror conducători au fost orbiți de avantajii electorale.

Tratamentul Romanilor din Timoc este un adevărat iad. Nu li s'a îngăduit niciodată să aibă școală primară sau secundară. Slujba religioasă a fost oprită în românește, cărțile sfinte arse. Ziarele și revistele din țară cu desăvârșire oprite. Ceeace n'ar crede nimeni, Romanii n'au voie să vorbească românește nici chiar în familie. Cine contravine acestor nemalpomente procedee de stăpânire își pierde libertatea de domiciliu, fiind deportat în Bulgaria sudică. Elevii și studenții timocenii cari urmează la noi sunt pedepsiți cu închisoare și amendă de 25.000, 30.000 lei, lucru care echivalează cu confiscarea averii părintești. Cred că istoria nu cunoaște o persecuție mai barbară, decât o practică Bulgaria în Timoc. Relațiunile noastre cu Bulgarii, ca vecini, nu se bucură de o situație mai fericită.

Cine nu cunoaște cazul unui deputat român, Șerbănescu, care făcând o călătorie la Sofia, mai

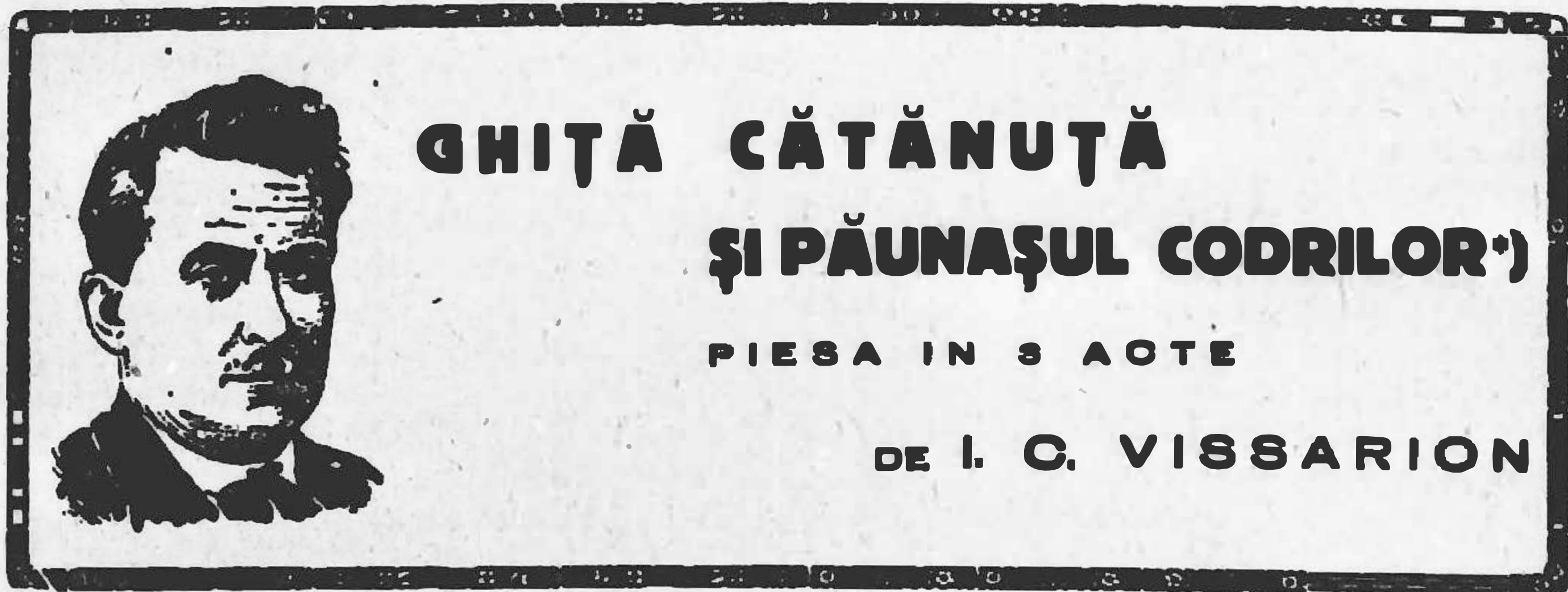
acum un an, a fost bătut în hall-ul hotelului, pe motiv că vorbea românește. O mică interpelare în parlament și lucrurile să liniștiră, irosite de uitarea noastră prea repede. Slăbiciunea politicii noastre externe și mai ales pactomania d-lui N. Titulescu, a fost exploatată de dușmanii noștri din plin.

Nu există țară din lume fără minorități și tratamentul de reciprocitate este o rațiune omenească, care se impune dela om la om, cu atât mai mult dela popor la popor. Bună-voința și relațiunile de loialitate între popoare sunt sen-

timente ce se întemeiază pe acest simplu raționament.

Sunt exemple de conflicte rezolvate onorabil și aceasta la țări mici și cu mai puțin prestigiu decât România. Acum ani în urmă, în urma unui conflict înarmat între Grecia și Turcia, s'a făcut schimb de minorități. Din Asia au venit în Grecia 1 milion și jumătate de patrioți și au pornit către Angora tot pe atâta Turci. Fiecare a mers în patria lui, vrajba a fost extirpată.

Unde le-ar veni și politicianilor noștri „*mintea Românului de pe urmă*”.

ACTUL I

Biserica se vede în marginea satului și într'o polană ce se pierde într'o pădure deluroasă plină de fagi. În polana bisericii trunchiuri groși de arbori, așezați la loc de bănci. Pădurea și toată împrejurimea e de un verde crud și galben — e paștele «în vară».

Soarele se ridică la prânzilor și înecă totul în lumină. Din biserică ies și intră femei și copii, flăcăi și fete, oameni de toate vârstele, cu ouă roșii în mâini. Femei bătrâne latind în polana bisericii mese albe de pânze, și altele mai tinere aduc coșuri cu felii de pâine și le pun pe mese. Vor să facă «pasa de Paști a înfrățirii creștinilor».

Flăcăii rostogolesc butoaie cu via. Într'o tatură

în pădure se frig mici în frigare. Acolo se văd oale mari pe lângă foc, cu ciorbă. Femeile găteac mâncare.

SCENA I

Un grup de fete și flăcăi în port românesc ca în județul Dâmbovița și Mușcel, fetele cu il și vâltoice, flăcăii cu cămăși p'afară, cu mânica largă,

RADU: Hal să ciocnim, Sofio.

SOFIA: Halde.

RADU: Cristoa a 'nviat.

SOEIA: Adevărat a 'nviat (ciocnesc). Sic!... te-am bătut.

RADU: Hal și cu asta...

SOFIA: Halde (ciocnesc).

RADU: Na!.. Iar Sofio.

*) Atragem atențiunea colegilor asupra trunchiurilor piesei populare a popularului scriitor I. C. Vissarion. Piesa se publică în 3 numere consecutive.

CREȚU: Nu mai slocni Radule, că Sofia și le sparge pe toate.

RADU: Și dacă... Da stă!... la fine și tu...

ONAȘ: Dă-le mai bine neaparte.

SOFIA: Na!.. fine... (clocnesc).

ONAȘ: Ți-am spus să-i le dai neaparte?... Ia hai Sofia și cu mine.

SOFIA: Te crezi mai voinic.

ONAȘ: Și sunt chiar, dar poate nu și oul...

Ha!... Măă... da grozavă e...

MATEI: La o parte, eu vă bat pe toți, chiar și pe Sofia.

SOFIA Tu?... Ține!

MATEI: Ehi!... E de lemn... e ou de lemn. Oul meu era viteaz, spărașem cu el zece ouă..

SOFIA: Oul meu e de găină, Matei.

MATEI: Trebuie să fie sătrăpțitură de găscă, or are smălă în el, ori e clocit... al meu era cu viteaz.

ONAȘ: Tale piroanele mai mici, Matei... cu vitejia oulul tău. Alaltăieri când ai văzut pe Garabet tremurând...

MATEI: Garabet e garabet, oul meu era viteaz. Ce are aface un ou cu un căpitan de arăușii...

CREȚU: Au de-a face, că oul poate intra lei (bate pântecul) iar Garabet lei. (isbește pământul).

MATEI: Daaa... Să vorbești tu așa d'un căpitan!.. Dar... ce-mi pasă... e vorba că oul Sofiei e clocit.

SOFIA: Oul meu, Matei?

MATEI: Al tău, Sofia.

SOFIA: Matei... de ce râzi de mine? Am ajuns eu să capăt ouă bune cu ouă clocite? De ce râzi de mine?

ONAȘ: Matei!... ești o secătură.

MATEI: Ce te amesteci onăș?

SOFIA: Uite l, e clocit? (Il sparge și îl dă spre nas) mironose-l... e clocit?... Halde apune...

MATEI: Bree... ce ou.. Da... nu e clocit... Dar tot te făcui de-l spărași.

CREȚU: Știu eu ce și-ar trebui...

MATEI: Ce mă, ce?

MOȘ LUCA: Hei, băieți cei-l acolo!..

ONAȘ: Uite moș Luca, secătura asta de Matei.

MOȘ LUCA: Hei-hei!.. n'o luați peste câmp cu vorba...

CREȚU: Râde de Sofia...

MOȘ LUCA: Măă!.. Când între voi nu e po-

clător de minte sau de înțelepciune se petrece ceartă!.. Apa de pe deal curge

vale o soarbe soarele și o ridică d'asupra tuturor dealurilor!.. Unde e nepotrivire acolo se naște frecvență mișcare!.. Chiar dacă Matei e mai slab, într'ale gândului, fiți voi mai lertători!.. Invidiosii nu e de-opotrivă cu măriaimoni!.. Invidiosii, deșmănosii e jos; măriaimoni, lertătorii e sus...

CREȚU: Ha-ha-ha!.. Așa e!

MATEI: Vă plătesc cu odată...

MOȘ LUCA: Hal hai!..

Țelopotul începe să sune din tură și toaca să toace amândouă deodată. Lumina d'afară se 'ntoarce cu fața spre răsărit și biserică.

Din biserică lese preotul Ghiță Cătănuță, dascăl și lome multă, cântând în cor: «Cristoa a înviat din morți cu moartea pre moarte călcând, și celor din morminte, viață dăruindelor!»

Corul se oprește între mese. Din grămada de glăuri se deosibește glăul Ilesel).

PREOTUL: (Se 'ntoarce spre popor și le spune:) Cristoa a înviat!

POPORUL: Adevărat a înviat!

PREOTAL: Ziua de azi la mulți ani!

POPORUL: Amin!

PREOTUL: Fraților, copiii ai Domnului Cristoa... Sus a'avem înălțimea!.. Curate să ne păstrăm sufletele!.. Dumnezeu cel Atotputernic, socotește că nu ne va părăsi!.. Când am zice, acum, acum ne înecăm, atunci vom găsi sub picioare ceva care va face să nu ne întrecă înălțimea apei înălțimea staturii!.. În marea Lui milă ne va păstra și pe noi, cu toată răvârșirea asta de străluciri pe capul nostru.

Pe locurile astea a'a prănit neamul nostru și a trăit —spunea moș Ierolim— de când aici munții au crescuteră!.. Acum munții au ajuns cu vârfulurile dincolo de norii!.. Nădejdie în Dumnezeu fraților mei, că multe au venit peste neamul nostru, și au trecut.

Multe mai pot să vie și o să treacă, iar noi vom rămâne!.. Al nostru e pământul acesta!

Bisericile noastre își au temeliele zidite pe oasele strămoșilor noștri!.. Târtele lor de mîștele strămoșilor sunt ținele și are slavă.

Pe crucea de culoa aerie: «Ion Postelnic!.. Dincolo: «Matei și Stan, leat 7003»... Dincolo sunt oasele unor moși alții — Domnul odihnașcă-l pe toți! — Colo e moș Pavel — bunica Ileană, care ne cântă astăzi așa de frumoși!.. Sus a'avem nădejdiele!.. Imprejurul bisericii noastre, ca pui sub aripele cloșci, să se strângem tot neamul!..

Al lui Dumnezeu Cristos suntem! Să fim uniți, uniți unul pentru toți și toți pentru unul.

Să ne doară pe toți suferința unuia din noi, și să-l scăpăm; și să ne bucure pe toți bucuria unuia și să i-o 'nzecim!. Amin!

POPORUL: Amin! Amin! Amin.

(Se 'nchină toți).

MOȘ LUCA: Aici părințele, aici am hotărât să stai aștia ta... Mielui meu e cel mai rumenit.

PREOTUL: Da, da... Aici... Așezați-vă fraților.. Eu trebuia să ciocnesc... Cu care? Cu cel mai bătrân, cu cei mai tineri, cu toți...

MOȘ LUCA: Cu mine Vere Ioanel.. Pavele... Sandule, Gheorghe... veniți...

(Bătrânii vin cu oule).

PREOTUL: Dumnezeu mare și drept, sub ocrotirea binecuvântării Tale vrem să ființăm... Binecuvintează-ne Stăpâne!...

POPORUL: Amin.

PREOTUL: Cristos a 'nviat! (ciocnesc)

MOȘ LUCA: M'a bătut!

MOȘ PAVEL: Eu!.. Hal.. nu se cădea...

MOȘ ION: Halt!... Adevărat a 'nviat... ha!...

MOȘ GHEORGHE: Eu sunt fostul părcălab... ha!.. (lumea se așează la mese. Femeile aduc mâncări. Vorbesc toți. După ce s'au așezat).

PREOTUL: Pentru rugăciune! Toți se sculară în aus, fiecare la locul lui. Se cântă în cor Cristos a înviat din morți. La sfârșit, se așează iar fiecare la locul său, după ce s'au închinat.

Incep să mănânce ori să ciocnească între ei.

PREOTUL: Cu mine n'ai ciocnit, Ileano.

ILEANA: De zici...

PREOTUL: Cristos a înviat.

ILEANA: Adevărat a înviat (ciocnesc)

MOȘ LUCA: Se face asta nepoată!

ILEANA: Oul, oul, nu eu. Popa începu a povesti, printre răgazurile mâncării:

Când eram cătane dincolo la Unguri, nu ne lăssau să ne facem masa de paști... Olahii, spuneau ei, trebuie să se facă papistași. Când am venit la unchiu, popa Ieronim, dincoaci, și am văzut cina cea de taia d'aici, mi-a plăcut obicelul și am rămas aici... Unchiu mă și hotezase... «Hei nepoate, să te fac popă!» Și cu bucuavna, psaltirila, tipicu, ohtolhu... buchiseam după el.. Tata avea pământ în Poiana... Un sat în munți, unde toți aveau oi multel.. Ei... făcuse el o trăsnaie uoul birău și fugise... «Du-te tu Ghiță îndărăt, te'nsoari și al tău e pământul ce-l aveam!..»

«Nu taică, de era bine acolo nu fugeai tu... «Finanțul... finanțul...» Dacă tu l-ai asvârlit c'o măciucă să zacă, eu c'o fiintă îl trimet sub pământ!» Și am rămas aici...

Conu Oprisan, știa vorba bietului tată...

«Părinte, să facem pe Ghiță popă!..» Hei și mi-au găsit pe Filofteia soție. Vlădica dela Râmnic m'a popit. I-am cosit fânul și l-am strâns cât am făcut practică de cântări... Cântam cu cavatul de înebuniseam fetele de pe Olt!.. Ab! Tinerețe, tinerețe!

«Ghiță, ești popă acum... Se cade să cânti Sfinte Dumnezeule, iar nu cântece lumești...»

«Iartă-mă prea sfinte... toate cântecele vin dela Dumnezeu!..»

Și am venit aici... Opt ani, numai opt ani am trăit cu Filofteia... Patru ani de văduvie... Ah!.. (începe să bea din băuturi). Acolo Ungurii, aici Turcii, Grecii, Arăuții..

MOȘ ION: Părintele ca om luminat... Ce gând o fi având Mavrocordat de a desființa legământul de pământ și oastea?

PREOTUL: Legământul este dela Mihai Vod... Ca să nu mai fugă, românul de colo până colo...

Era nevoie de oaste... Și dacă omul nu era legat de pământ, el pleca ori unde, iar părcălabii nu-l puteau strânge oaste. Mavrocordat desleagă legătura și desființează oastea. Dar oaste tot îl trebuie și a adus pe ăștia, care n'au nici o legătură sufletească cu noi... ăștia pot face să țipe pruncu în maică-sa!...

MARIN: Grea vreme trăim părințelele.

MOȘ ION: Alaltăeri când strânseseră oeritul, spuneau că s'a înființat ouăritul, găsnăritul, gâscăritul, stupăritul, curcănăritul... I-am dat trei găini, o sută de ouă, cinci miei, o curcă... și cerea și o găscă...

«E găscă pe ouă, jupâne... E slabă... Ciele ce le vezi pe bătătură sunt slabe, eă ouă... Toamna sunt bune găștile...»

MOȘ CALIN: Biruri peste biruri...!

PĂUNA: Dar mie mi-a cerut și fetărit... Ileana vărula pereții de paști. Era în trențe ca să nu-i tale varul hainele bune. O vede Garabet cu găina ce o aducea la poartă...

Al tau Ileana bre?... — Lighloana îi ghicise numele. — A mea!

Formosa! Da-l fetărit.

— Ce fetărit e ala?

— Birul fetelor frumoase! Dai pe Ileana mie.
 — Ție! Beregălit ți-oi da, dar tetărit ba!
 — Sunt creștina bre! Dau o pungă de galbeni.
 — Nu-m vâad fata!
 — Pentru mine, bre dau un mertic de galbeni!
 — Nu, nu... ia-ți găina, ouăle, mielul... și lasă-

mă — și am plecat.

— Bre femece... eu iau pe Ileana!

— Niclodată.

— Bine! — și a plecat; darse uita Ilghioana cu niște ochi de căine turbat. D'atunci visez tot urât...

CREȚU: Ce caută Ilghioanele astea la noi, părlate?

PREOTUL: Trai pe spinarea noastră. Noi să muncim și ei să mănânce!

MARIN: E creștinesc asta?

PREOTUL: Nu e; dar ei sunt creștinii doar cu numele iar nu și cu faptele.

ONAȘ: Pământul lor nu face bucate?

PREOTUL: Face, dar ca să facă trebuie muncit. Omul e un animal leneș și pornit să ia de-a gata de unde i se pare că este. Aștia vor să ia de la noi: cel care muncim.

MARIN: Să le fim un fel de mulș!

ONAȘ: Ah! O să li se'nfunde odată și odată. Dar eu nu'nțeleg părinte: boerii noștii nu le spun că nu e drept să ne jefuiască așa? Că toată răbdarea are o margine?

PREOTUL: Eech! copil... Le spune; dar omul când apucă pe călea hrăpirilor, e ca și uleul ce nu se mai slochnește de piuiturile slășietoare ale palului de găină ce-l moare în ghiare! Străe nii ce ne-au coplesit, deși ne'nțeleg graiul și jalca ce le-o spunem, ei însă le socotesc că astea sunt vorbe... vorbe! Nimicuri!

MOȘ ION: Ei vor să le vorbim cu fapte, că nu ne mai înțeleg spusele.

MARIN: Să le vorbim cu gloanțe! Cu mațe splatcate, cu capete înfipte 'n pari.

MOȘ CALIN: Ca să zică: uite măăă, aștia se mai pricep să ne spue și altfel!

PREOTUL: Să ne facem oameni de omenie!

MOȘ ION: Am latins coarda până să plesnească... Halda, hai, le vine și lor Ignatul!

MARIN: Să li-l facem noi!

PREOTUL: Pune Doamne strajă gurii mele.

MOȘ CALIN: Au pistoale'n brânc, flinte'n spate, hârtili de la Domnie, să ne'nchidă, să ne lase 'n străcie. Noi nu știm să dăm cu flintele,

că ai a'au luat.

RADU: Am furat cu una! (iși dă cu palma peste gură) Na!

MOȘ CALIN: Te dădu de gol, bălatule!

RADU: Mi-a dat o coconu Oprîșsa, când trăia.

MARIN: Iatoarce-o că a'a prăjit!

PREOTUL: De finte, de durde, de mnenale, de lațagane, în vremea d'acum te iartă Dumnezeu când le furi. Nu te iartă ei, tâharil pe față, hoșii cu porunci acrise, halta de lupi a stăpânirii de tâlhari; dar Dumnezeu te iartă! Pe ei li gătește dracu pentru pierzare. Le la mintea, ca să nu mai înțeleagă de cuvânt și să-și înfrâneze lăcomia; le la omenia, ca să nu mai simtă mila; le la sațul, ca nici odată să nu se simtă sătul și să zică: destul cât am furat hai să fim acum și cinstiți. It face să fie răl în așa fel, ca să nu putem scăpa de el de cât uelgându-i. Poarte-l dracu în cărcă; ai lor fie păcatul!

MOȘ ION: Amin!

MOȘ CALIN: Să 'ncepem cu viaul.

PREOTUL: Sus s'avem inimelc și sub picioare protiveicii!

TOȚI: Amin! (beau toți).

PREOTUL: Tuturor pace, tuturor bucurie, tuturor sănătate, și dusmanilor omenie!

TOȚI: Amin. (beau)

PREOTUL: Tuturor credință dreaptă; tuturor cinste deplină, protivnicilor înțelegerea drepturilor noastre de viață și peste toți mila lui Dumnezeu!

TOȚI: Amin. (beau. Pun apoi oalele joa și mănâncă acum din fripturi).

STAN: Părințele, dar am auzit că Vodă ăsta e om învățat, așa e?

PREOTUL: Așa am auzit și eu; dar cu învățătura lul se vede că încă n'a ajuns să ție seamă de drepte ce ne-o pretinde Dumnezeu s'o urmăm. Și de cât om învățat, pus în țară pe furat, mai bine un prost cinstit, că-ți lasă loc de trăit.

MOȘ ION: Așa este.

MOȘ CALIN: Păatorul să fie bon cu oile sale.. că de le tunde primăvara încă pe 'ngheț și le mulge și sângele din vine, apoi curând n'o să mai albă turmă. Țara noastră a ajuns în mâna Turcilor, moșie și turmă de 'nchiriat. Nu 'nțeleg de ce se'ngădule robirea oamenilor de către aiți oameni. Se vede că robia e urmare a prostii usora și a șiretenii altora. Dacă ne-am uni toți cu toți n'ar putea să ne robească nimeni. Trebuie însă să 'nvățăm slovă, ca să ne putem înțelegi și noi.

Învățătura înseamnă știință, știința înseamnă putere, puterea înseamnă Libertate, iar aceasta înseamnă viață bună și lungă.

PREOTUL: De acesta și după paști să-mi trimiteți copiii la școală.

MOȘ ION: Nepoții mei și-l trimet pe câte trei. O să cunoască și el pe Dumnezeu mai lesne, și o să fie oameni de omenie.

MARIN: Ofl.. Să mai uităm. (bea) Ne fură toți munca și acum vor să se fure și fetele! Dar pentru fete sunt în stare să omor o mie de Garabeti!

PREOTUL: Veneticii astora, lichellor astea le-a pus Satana pecetia lui — pecetia peirei — și le-a pus-o, unde știe că nu se poate șterge, le-a pus-o sub frunte, pe crăeri. Satana nu lucrează la coaja lucrurilor, el lucrează în adâncul lor. Din pricina pecetuirii asta l-a făcut să creadă, că atunci când mor, apoi mor cu trup și suflet, că nu mai înviază niciodată — niciodată; că moartea este prefacerea trupului în tină și a sufletului în alnic. Cu Dumnezeu scos afară din el, că nu mai putea să stea în sufletul lor murdar, el nu pot înțelege cuvintele, rugăciunile, lacrimile! Haltă de lupi ce trebuie să plătească pradăciunile cu pielea.

MOȘ CALIN: Și dacă e așa ce mai aint el, părinte?

PREOTUL: Sunt cojile moarte care se desprind de pe arborele vieții. Ați văzut cum cojile dela suprafață putrezesc, cum unele crăci se usucă, și dacă aint putrede de tot, nici de foc numai sunt bune, și trebuiesc aavărite la gunoi.

MARIN: Și coji d'astea de oameni, gunoale d'astea putrede cu ochi și guri lacome, să vie cu flinte 'n spate, și dacă nu mă las jefuit și cu sora or iubita batjocorită, apoi să dea și să mă facă hoit, pe mine, om cinstit și muncitor? Ah, Doamne! să-mi încoronez flinta cu flori, să o sărut ca pe mândra mea și să trag în frunte, unde l-a pus popa mirul, ori în plept, unde-l bate inima de tâlhar!

MOȘ ION: Ai băut, nepoate... Nu te'nfierbânta!

MATEI: S'ar putea să-l apule cineva lui Garabet.

PREOTUL? Dolsprece aunteți, dar într'unul stă diavolul și clocește gânduri și fapte rele. Acela mă va vinde sărutându-mă.

MOS CALIN: Iuda!

PREOTUL: Da... Și d'atunci neamul lui Iuda e pretotindeni. D'atunci prietenul care te vinde te sărută ea Iuda, ca să-și adoarmă luarea amintei. Când te sărută mai tare, înseamnă că și-a primit argiații vânzării! Sărutările sunt banii dragostei și ai prietenii, dar după cum sunt și galbenii falși, dela Iuda sunt și sărutări false...

CRETU: De unde să dobândesc și eu o flintă?

ONAȘ: Dar eu?

PREOTUL: (Luând oala) Ileano... nu te-am văzând bând. De ce nu bei?

ILEANA: Nu se cade, și apoi...

PREOTUL: Ce?

ILEANA: Lasă...

PREOTUL: Nu te teme, că ești într'al tăi și 'n neamul tău! Halde... Cristoa a 'nviat.

ILEANA: Adevărat a 'nviat. (bea și ea)

PREOTUL: Așa. Sunt preot și mâinele mele trebuie numai să binecuvînteze, iar gura mea să rostescă numai cuvintele păcii și-ale înfrățirii între oameni. Dar dacă Garabet, armeanul, or grecul, or turcul, ar veni să te atingă, apoi m'ăși face iar cataaă, să dau cu flinta și să-l trimet de-a dreptul la Dumnezeu, ca să-l frământe din nou și să-l facă om ceva mai bun!

MOȘ LUCA: Boerimea noastră, boerimea noastră, părinte, de ce se asvârle în brațele strălilor ca să aște ocrotire? De ce numai caută ocrotirea țării în brațele lor și ale noastre? În mintea lor și 'n mila lui Dumnezeu? De ce le-au căzut sufletele la papucii pașalelor?

PREOTUL: Pentru că așa cresc, așa trăesc și 'nbătrânesc neamurile de oameni. Incepe un neam de om, întâi ca un biet sărăcan oarecare. Fii lui, unul ori doi din șapte-opt, se ridică ceva mai sus prin avere or prin știință de carte... Din fii acestora, iar unul ori doi tot din șapte-opt, se ridică încă ceva mai sus ca părinții lor. Unul ori doi, iar din șapte-opt, și din aceștia, continuă ridicarea, până ajung sus în vârful alcătuirii omenești din ținutul lor, ajung adică alujbași mari, or boeri mari, ori tirani păcătoși. Ajunși în vârf, par'că stau să se odihoească ei de oboseala îndurată de părinții, moși și atrămoși lor. Ajunși aci sus ar avea alte acări de urcat, ca oameni de înaltă știință, de înaltă înțelepciune. Cel mai mulți însă încep să buzunărească, să atea leneși, lacomi și îngâmfăși. Unde sunt ei cred că au ajuns prin efortarea lor și se prea măresc, se prea umflă și ajung niște proști ce încep să cadă. Cu cât se măndresc mai mult, cu atât se prăvălesc în pulbere. De ce? Fiindcă a'au clocit de cădere, de înbulbare și de prostie. Vârful piramidii de mărirea lumii se amestecă cu pulberea dela temelie ei. Ajunși în pulbere, încep să-și frământa pașii celor de d'aaupra lor. Aci suteră să fie afărâmași, apăsași, pulberisași! Unii, cel mai mulți, ajung pulbere cu totul și cu totul. Alții, câțiva numai, călcăturile, apăsarile celor de sus, îi întărește, se fac caractere tari, încep din nou urcușul spre culme, încep adică iar un neam de oameni care se ridică!

MARIN: Ah, părinte, părinte... neamul nostru când s'o ridica!

ONAȘ: Aveți flinte și pentru noi, părinte?

PREOTUL: Pentru fiacel cel viteji am de toate. Ileano, ca să nu ne înfierbântăm numai de gânduri și de vin, ia cântă-ne tu «Cristoa a înviat din morți».

MOȘ CALIN: Nu te rușina, nepoată.

PAUNA: Zi, măică.

SOFIA: Își ajut și eu.

ILEANA: Cu voi, dar să zicem încet...

MOȘ ION: Dă-le începutul, parinte.

PREOTUL: Cristos a înviat din morți... (el tace, fetele cântă încet în cor. Preotul face semna și repetă. Fetele cântă ceva mai tare. Incep să cânte, încep femeile... Se repetă iar și cântă toți).

PREOTUL: Ce glasuri, ce glasuri! Ai Ileanei străbate, se cunoaște din o mie... ('uând oala) O sfiatelor cano, ne! (bea) Au fost sfinți cei care v'au făcut, sfinți bătrâni, iar nu oamenii tineri... (bea) Bătrânii privesc cam mirați. Mănâncă toți iar scripturi).

PREOTUL: Ileano! Ileano, cântă tu o doină, să plângă frunzele, să tremure inimile, să tresară sufletul nostru plin de dor și plin de jale! Cântă tu să la foc pădurea și inima! (Femeile se privesc mirate).

MOȘ ION: Când e vorba de inimă, închideți ochii mironosițelor! Omul și inima lui!

MOȘ CALIN: Of, of, bătrâneță, bătrâneță!.. Cine ne poate înțelege inima!

MARIN: Dolna!

ONAȘ: Dolna!

CREȚU: Orce vrei tu, numai cântă-ne!

MOȘ ION: Inimă și suflet — dragoste!

PREOTUL: Care aveți un caval? Dați-m un caval. Oh! să-m aduc aminte de Ghiță Cătănuță când pazea oile lui nașu, popa Ieronim!

MARIN: Al meu, uită-l (il dă cavalul).

PREOTUL: Mă urcam sus, sus de tot. Bătea rece vântul și priveam în jasă departe satele și codrii... Zi Ileano, zi, zână albă a plaiurilor noastre!

O BABA: Homă.. cam, cam... E vinul tare!

ILEANA: (incepe să cânte dulce de tot. Sofia, Maria, fetele încep și ele, cântecul crește și apoi în cor:

Foaie verde fol de nuc,
Încotro Doamne mă duc,
Dau de arnăuț și turc,
Dau de lume tot păgână,
Venită să ne răpună!
Grecii, turcii și pașale,
Pun domni niște haimanale,
Niște hoști ajung slujbași,
Și judecători: borfași!
Aști hoști cum mai pot să fie,
Oameni buni de omenie,
Ne la miera dela stupi,
Ne la mieii parcaș lupi;
Ne cer biruri, zaharele
Și mai câte dăjdii grele!

(Rămâne popa să cânte singur din caval).

MOȘ CALIN: Frumos, frumos o duce și popa spre inimă!

PREOTUL: Ileano! frumos cânti! (cu ochii în sus) Iartă-mă Doamne, stăpâne sfinte, că tot mai mult iubesc pe oameni! Iartă-mă Stăpâne, că tot om sunt mai mult și inima tot mă 'nbrânțește. În ziua când voi fi afânt, nu mai îngenuchi mă voi gândi la Tine. Acum însă am inimă tânără,

loc arde în ea și iartă-mă dacă nu mă voi opri numai la păcatele cu gândul!

(S'au câteva pocnete de pistoale la pădure.

Scena II

PAUNA: Căpitan Garabet!

ILEANA: El este, că mi se bate ochiul stâng!

MARIN: Filate!

ONAȘ: Durde!

POPA: Acas' la mine, (le arată casa) găsiți de toate. Dar cu plan copii. Să le vedem întâi gândul.

PAUNA: Mi le-a apus! (s'aude șgomot de voci)

MOȘ CALIN: Să ne ridicăm... să nu stăm la masă cu ei.

POPA: De ce nu? Căinele mângălat pe spinare se 'nblânzește.

ONAȘ: Dar lupu schimbă numai părul, nu și săravul!

Scena III

Apar trei arnăuți mustăcioși.

UN ARNĂUT: Cristos Anestii.

POPA: Alitos Anestii.

MOȘ CALIN: De sunteți creștini, ședeți, mâncați și beți. Și d'ați venit cu gând bun, de oameni buni a'veți parte.

ALT ARNĂUT: Hogeș, bir dușman!

Cormac, de fi itmec... Hogeș!

POPA: Rahat duranăz!

Arnăuții se miră și tac, iar unul pleacă îndărăt pe fuga).

ONAȘ: Părințele? (il întreabă cu ochii)

(Ileana se strânge în brațele mă-si. Celelalte femei încep să ridice masa. E liniște, dar toți privesc spre pădure).

POPA: Să ridicăm masa... Corul. «Cristos a înviat din morți, cu moartea-l pre moartea călcând... (arnăuții cei doi își iau fesurile și se'nehină) și celor din mormânturi viață dărându-le». (Masa se ridică la reșezare).

UN ARNĂUT: Simleșho! (clătina din cap)

Scena IV-a

(Apare o ceată de arnăuți, cu căpitan Garabet înainte. El vin rari, ocolesc pe oameni și sunt cu mâinele pe mânerul pistoalelor. Mare mișcare între toți).

MARIN: Părințele?!

POPA: Pace...

CAPITAN GARABET: (venind în fața popii, salută cu mâna la fes și spune: Irepa... preut... este chemato la tact... To paaha s'a sfârșit.

POPA: Pentru ce sunt chemat la tact?

GARABET: Acolo vei afla.

POPA: E paște, am slujbă. După paști, singur viu.

GARABET: Ipopsia megalos... bănuială mare. Tora mergi.

POPA: Paștele...

GARABET: To pasha trecut... Mergi... Arnăuți! (Arnăuții vin... cei doi dinainte se trag spre pădure spunând: «Simlasho! Simlasho! Garabet! Ton ghorizo!»).

POPA: Dar ce fel de bănuială e contra mea? D-ta ești creștin și doar într-o zi de paști vei vrea să fii imeros și calos.

GARABET: Acustate mi! Ai fost ostrașiotis. Ai luptat contra Turchii... Ai ucis oameni. Te-ai făcut ireps, ca să scapi de pedeapsă.. Merg! (li pune mâna pe umer și-l îmbrânțește).

MARIN: Pă!

POPA: merg... merg de voc... Copiii .. liniștiți-vă (s'a nțeleș cu el din ochi).

ONĂȘ: Am înțeleș. (se furișe-ză spre casa popel, el Marin și Radu) (Arnăuții vor să-l lege).

POPA: Pentru ce să mă legați? Sunt ursul vostru? Merg de voc...

GARABET: Fără, fără legături! (popa merge și sus în pădure cu trei arnăuți).

Capitan Garabet vine spre Ileana .. Tho pasha. Ileana... (ii zâmbește)(Păuna o dă la spate) Femece.. Ileana frumoasa... dai mie p'o baniță de lire!

PĂUNA: Jupâne! Fata mea rămâne cu mine aici... N'am ce face cu galbenii. Noi nu ne vindem copii robi.

GARABET: Ileana, te fac cadâna mea (vrea s'o atingă cu mâna, dar Ileana ocolește pe mă-sa)

GAUABET: Banabac! (arnăuții se reped și

prind pe Ileana. Dar ea se agață de mă-sa și începe să răcească. Incepe invălmășcala, dau toți și arnăuții încep să tragă cu pistoalele pe d'asupra lor. Crețul a smuls pe Ileana și vrea să fugă cu ea; dar Garabet îl isbește cu iataganul și-l dă jos. Ileana este iar prinsă și târâtă spre pădure.. Moș Călin, lovit de un arnăut, cade jos. S'aud trei descărcături de șusane în pădure. Se opresc toți.. Un arnăut cu capul gol. speriat vine strigând: «Ghit. ghit, Hogeal!»

GARABET: Pios ine?

ARNĂUTUL: trecând de partea cealaltă: — Ghit! Ghit... Hogeal!.. (arnăutul dispore)

Popa, cu antiriul sumes și cu mânecele sumese, se ivește c'o șusanea în mână, și o descarcă în grămada de arnăuți! Patru cad deodată, cu Garabet de-a'npreună. Marin culcă alți doi. Onăș unul. Alți arnăuți o rup de fugă strigând: «O Theos! O demi orgos! Alah! Alah!» Alți doi cad, dar doi s'au pierdut în pădure).

POPA: După ei să nu scape nici unul, ca să n'aibă cin' ne spune.

RADU: P'aici Onăș! (dispar)

POPA: De scapă vreunul suntem pierduți. (dispare cu Marin).

MOȘ ION: Zece sunt curățați...

(Ileana fuge cu mă-sa, și toată lumea a fugit)

MOȘ CĂLIN ridicându-se: Doamne! Și'n zi de paști bătae și omoruri! (se nchină)

Ce păcateare de plătit neamul nostru, Doamne!

CORTINA

Sfârșitul întâiului act.

NAȚIONALISMUL, IDEALUL NOSTRU

În momentele de față, ușor se constată că evoluția socială a popoarelor trece printr-o criză acută.

Dacă observi atent, vei vedea cum ideile de organizare socială se polarizează către două puncte extreme: naționalism și comunism.

Naționalismul este expresiunea cea mai concentrată a energismului; comunismul echivalent cu internaționalismul, este expresiunea stării de oboseală spirituală totală.

Aceste două curente sunt în luptă pe

viață și pe moarte.

Din diferitele fenomene criminologice, ce ne cutremură gândirea, se constată că societatea se găsește într-o stare de criză, căci idealul religios, care a constituit forța de cristalizare a sufletului a fost distrus, iar masele au rămas desorientate privind curpinse de panică la haosul care se deschide imens, în fața nimicniciei omului.

A trăi în această stare, viața este o tragedie producătoare de suferințe nemăsurate; numai pentru a o putea trăi și este nece-

sară o filosofie foarte înaltă, pe care nu o are omul de rând.

Toate viețuitoarele, nu numai omul, sunt stăpânite de frica de moarte, echivalentă cu dispariția individualității și revărsarea tuturor în oceanul nesfârșit de energie al totului.

Pe oamenii de azi i-am putea împărți în două părți:

a) O mică minoritate intelectualizată în gradul cel mai înalt, care se resemnează și cu această situație tristă de condamnat la moarte, fără a ști ziua execuției. Aceștia își caută satisfacția în setea de a cunoaște, în setea de a face ca acest crâmpei de viață, să fie cât mai plăcut, cât mai sigur și cât mai lung.

Se resemnează cu ideea de a muri, se integrează în firea întreagă care-i este asemenea și se mulțumește ca viața pe care și-o trăește, să și-o trăiească cât mai frumos, cât mai înalt, cât mai moral.

b) Marea majoritate, care simt funia morții vecinic la gât, nu s'au ridicat la o concepție de viață mai înaltă.

Pentru aceștia viața trebuie trăită cât mai repede, să fie brodată cu cât mai multe satisfacții materiale, să poată zice, cred ei, la finele vieții, am cunoscut și senzația asta, n'am trăit degeaba

Idealul acestei părți este: mâncarea, băutura, femeia, vanitatea etc. cari trebuiesc realizate prin orice mijloace. Rezultatul acestei stări sufletești este foarte simplu: necinstea, desfrâul, rapacitatea (lăcomia) într'un cuvânt imoralitatea cea mai josnică și animalică.

Lupta între acești indivizi, pentru cucerirea acestor satisfacții materiale, devine din ce în ce mai strânsă, căci bunurile materiale fiind limitate se vor cuceri numai prin luptă cu învinși și învingători, în fiecare moment, cu o iluzie de fericire și apoi cu o crudă suferință.

Societatea este din ce în ce mai suferindă, nefericirea cuprinde din zi în zi o extensiune mai mare.

Iată că această concepție de viață nu poate duce decât la o prăbușire sigură a societății.

Vor fi totdeauna câțiva briganzi, care vor stăpâni mai multe bunuri decât au nevoie în dauna altora, care nu vor avea încă strictul necesar.

Desmoșteniții, fiind mai numeroși, au la dispoziția lor o forță fizică superioară; nemulțumiți vor sfărâma orice principii în baza cărora au fost împilați și vor căuta a conduce ei; dar neavând pregătirea, vor conduce instinctual: iată procesul de trecere dela o falsă democrație, la democrația maselor — comunism.

O societate putregăită în imoralități nu poate merge decât către anarhia comunistă.

Propaganda nu se face cu vorbe, ci prin fapte.

Acolo unde sunt legi numai pentru cei slabi, dar pentru puternici nu există, acolo unde există disproporția mare în repartizarea bunurilor, acolo se face comunizarea maselor.

Profitorii acestor situații imorale sunt marii autori ai dezastrelor sociale.

Ce se poate face pentru a îndrepta această stare de lucruri?

Acestor mase desorientate în fața hăului morții, le trebuie un ideal.

Am convingerea că încercarea de reînviere a religiozității este slabă și ineficace. Astăzi există în această privință, mult fariseism, credință adevărată nu, sau foarte rar.

Materialismul timpurilor noastre izvorăște dintr'o eroare filozofică și anume că individul ar fi totul în viața aceasta, prin el însuși.

Această idee este o eroare de origine foarte veche când se credea că omul este

în centrul universului și că totul a fost creat pentru satisfacția sa.

Sprijinul spiritual a dispărut, iar greutatea materială a ideii este foarte slabă, așa că nu mai poate constitui un criteriu de viață.

În această curgere vecinică omul este un atom, el prin el însuși, *nu este nimic*.

Vecinică este evoluția neamului omenesc, vecinică poate fi nația care trăiește, deci trăim pentru această evoluție a nației.

Întreaga fire individuală, trebuie subordonată nației.

Trebuie să ne legăm cu înaintașii și cu urmașii pentru a ne integra în evoluție.

Satisfacția constă în a perfecționa cât mai mult această evoluție, pentru a stăpâni natura înconjurătoare, în mijlocul căreia omul este viețuitoarea cea mai bine dotată.

Iată deci idealul: naționalismul.

Societatea trebuie educată în acest sens. Elementele care nu corespund acestei idei, trebuie făcute inofensive, puterea centrală excluzându-le pe cele mai rele și tot selecționându-le până la perfecționarea treptată.

Distrugerea potențailor călcători de legi,

o repartitie mai omenească a brgăților, educarea maselor în spiritul naționalist, sunt singurele măsuri care pot opri o societate putregăită de a ajunge la descompunere și comunism.

Cu politicieni de ocazie nu se pot înfăptui aceste lucruri, politicienii mărunți, sunt călcătorii legilor, fără merit și fără pregătire, nu speculează decât o singură metodă, demagogia.

Pentru conducere poporul trebuie educat a dori binele comun, nu binele individual, deci cred că o putere onestă și luminată, este mai bună decât o putere aleasă pe baza demagogiei.

Puterea preconizată ar fi provizorie atât timp cât s'ar face educarea poporului.

Abuzurile ar trebui să înceteze din frica de pedeapsă, apoi această frică ar fi substituită prin obiceiuri căpătate prin educație.

În concluzie nu văd salvarea neamului românesc de a se prăbuși în comunism, decât prin naționalism.

Nicolae A. Bănulescu
învățător
Viforâta — Dâmbovița

RECENZII:

Rezultatele cursurilor și școlilor țărănești organizate de Fundația Culturală Regală „Principele Carol”. — Prefața 20 Iul.

Una din preocupările cele mai de seamă ale Fundației Culturale Regale „Principele Carol” este și aceea de a da satelor noastre oameni luminați, pricepuți și plini de inițiative, care să poată fi în stare a lua conducerea vieții satului, sub toate aspectele sale de viață, pentru aceasta s'a căutat a se pune la îndemâna satului o școală a oamenilor vârstnici. Acestea s'au școlile țărănești cu bărbați și femeile. Năzuința este ca fiecare sat să-și aibă Căminul cultural, iar la temelie fiecărui Cămin să stea o asemenea școală.

Aceste școli au luat ființă acum trei ani, când în urma cursurilor de inițiere organizate pentru

conducătorii de asemenea școli, au realizat-o 18 în primul an, 15 în al doilea an, iar în anul trecut au funcționat 108 școli (87 pentru bărbați și 21 pentru femei).

Organizarea și conducerea acestor școli aparține următoarelor inițiative: 5 preoșilor, 2 pretoriilor, 4 agronomilor, 2 profesorilor, 2 studenților, 2 avocaților, 2 echipelor culturale regale, 60 învățătorilor, iar restul inițiativelor membrilor din conducerea Căminelor Culturale.

Corpul didactic al școlilor a fost compus din: 101 învățători, 45 preoți, 15 profesori, 75 agronomi, 10 ingineri silvici, 25 doctori umani, 24

doctori veterinari, 5 pretori, 6 notari, 12 avocați, 3 judecătorești, 12 meștrii, 12 meștri, 5 ofițeri și subofițeri de poliție, 15 studenți, 1 arhitect și 30 diferiți (contabili, diriginți P. T. T., agenți sanitari, conducători tehnici, căntărești biserictești și gospodari cu specialități practice).

Modul de organizare cum și frumoasele rezultate obținute sunt cuprinse în broșură, în următoarele capitole :

1. *Intâile îndrumări pentru organizarea cursurilor cu țărani și țărăncile.*

2. *Scoala țărănească dela Poiana Cămpina (organizarea, alegerea și ajutorarea elevilor, metodele, împărțirea timpului zilnic, programa, corpul profesoral și rezultatele obținute).*

3. *Cursurile cu țărani și țărăncile organizate pe lângă Căminele Culturale (câte o scurtă dare dare de seamă despre activitatea și realizările fiecărei școli în parte).*

4. *Manifestări culturale în cadrul cursurilor țărănești. (Aici sunt arătate toate manifestările culturale realizate de însuși elevii școlii țărănești).*

5. *Demonstrații și realizări practice la cursurile țărănești. (Sunt arătate în acest capitol toate realizările elevilor săteni, în toate domeniile de viață).*

6. *Cursurile de gospodărie cu fetele și femeile. (Organizarea lor și realizările practice obținute în timpul și după terminarea cursurilor).*

7. *Școlile țărănești din România. (Un scurt istoric al acestor școli și o înfățișare a programului de lucru).*

8. *Congresul Școlilor țărănești din România. (Dezbaterea celui de al doilea congres al școlilor țărănești ținut la 7 Iunie 1937 și hotărârile luate).*

Acest nou tip de adevărată școală a satului, neoficială, cu un program de muncă elaborat din cercetarea problemelor mai sensibile în localitate, prin discuțiile purtate cu țărani ce vor să urmeze cursurile, îndă să îndrumeze satele noastre spre aflarea fericirii în munca de toate zilele și să înțeleagă ce-i aceia viață omenească.

Conducerea Fundației poate fi mândră că os-

tenelile ei sunt așa de bine răsplătite, prin frumoasele rezultate obținute.

Nicolae Culea

* * *

Numărul de luna Septembrie al excelentei reviste «Sănătatea», de sub conducerea d-rului Sigmand Sigma, este închinat memoriei d-rului I. St. Furtună, a cărui personalitate este înfățișată de d-nii: Dr. Sigma, Leontin Iliescu, C. Popazolu și de numeroși vorbitori la ceremonia funebră, ale căror cuvântări sunt reproduse în rezumat.

Inceputul anului școlar, formează a doua parte a sumarului care cuprinde o serie de articole și studii privind: Rolul școlii, Alimentația școliarilor, Higiena și curățenia în școală, Greșita educație poate duce la homox:sualitate, Medicul școlar, Școlarii și bolile contagioase, Acneea tinerilor, etc., semnate de d-nii: Prof. Dr. C. Angelescu, Prof. N. Iorga, General Dr. Al. Papiu, Prof. Adrian Gheorghiu, etc.

Din restul bogatului material notăm: Sterilitatea masculină și feminină, Foloasele laptelui de măgăriță, de Dr. M. S. Nancy; Naaul, poartă de intrare a bolilor, de Prof. Dr. Predescu-Rion; Apendicita cronică, de Dr. I. M. Marcu; Accidentele măselii de minte, Unghiile și sănătatea, Scurgerile roșii la femei, etc., etc.

Nenumărate sfaturi și îndrumări de sănătate și frumusețe, rețete culinare, etc., etc.

Valoarea și importanța revistei «Sănătatea», pentru orice om, explică existența neîntreruptă de 37 ani a acestei publicațiuni care nu trebuie să îl pască din nicio casă.

Un exemplar elegant, ilustrat, în 48 pagini 20 lei.

Redacția și Ad-ția: «Sănătatea», București 5' Str. Triumfului, 7.

BULETINUL ASOCIAȚIEI

Pentru monumentul distinsului dispărut învățătorul Ilie Stoianescu din Botești, din inițiativa d-lui Simion Popescu președintele Asociației, se deschide o listă de subscripție. Facem un călduros apel colegilor ca, din micul lor salariu de miserie, ca văduva din Evanghelie, să se înscrie cu o sumă cât de mică. Mai presus de suma ce

se va înscrie, apreciem gestul, care însemnează în primul rând primos de recunoștință și apoi un început de adeziune la acel mare comandament al vremurilor, unirea, solidarizarea, care e atât de sfărâmițată acum, când ne condamnăm unii pe alții, în loc să ne apărăm. Sau înscriși și vărsați până acum următoarele sume, dela:

1). Asociația învățătorilor dâmbovițeni	Lei 1000
2). Simion Popescu-Cornești	» 200
3). Buică Ionescu-Gloden	» 200
4). D-tru I. Platon-Văcărești	» 200
5). Ion Bucur-Vlăsceni	» 200
6). Ilie Nițescu-Pucioasa	» 100
7). Gh. Bucurică-Târgoviște	» 100
8). I. Teodorescu Ghergani	» 100
9). I. Spălașeanu-Pollogeni	» 100
10). Alex. Dragomirescu-Ludești	» 100
11). Gh. Toader Boteni	» 100
12). Ionel Nicolaescu, deputat	» 300

Total Lei 2700

Sumele se vor trimite pe adresa: D-tru I. Platon, secretarul asociației, revizoratul școlar al jud. D-vița. În numerile viitoare vom publica numele noilor donatori și sumele vărsate.

* * *

Asociația noastră a fost reprezentată la congresul dela Oradea prin d-nii: Simion Popescu, președintele asociației, Al. C. Luca, D-tru I. Platon, Gh. Bucurică, Buică Ionescu și Ilie Nițescu. A

mai luat parte și dl Stelian Derioiu-Nucet, care a plecat și în excursia din Ceko-Slovacia.

* * *

Președintele Asoc. generale ales președinte pe viață. La adunarea generală care s'a ținut la Oradea, dl Ciocălțen (Pratova) a propus ca din recunoștință pentru râvna și munca pe care dl D. V. Toni a depus-o pentru emanciparea din toate punctele de vedere, a învățătorimii, d sa să fie ales președinte pe viață. Adunarea generală a admis propunerea cu nesfârșit entuziasm.

* * *

Unde se va ține viitorul congres general. La Oradea s'a hotărât ca viitorul congres general să se țină în prima jumătate a lunii Septembrie 1938 la Constanța, de unde se va face o excursie la Istanbul. Rapoartele și dezideratele se vor trimite pe viitor asoc. județene cu o lună înainte, pentru ca delegații să vină la congres cu depline puteri pentru votarea lor.

BULETINUL REVIZORATULUI

No. 161101|937

Avem onoare a vă face cunoscut că Ministerul a aprobat ca dl. Gh. Găbreaanu, institutor la școala primară No. 43 băieți din București, să fie menținut delegat ca inspector la cursurile de gospodărie și îndrumarea grădinelor școlare depe lângă șc. primare din județele Argeș, Mușcel și Dâmbovița, în aceleași condițiuni ca și în trecut, conform ordinului circular No. 157130 din Sept. 1937.

Binevoiți a comunica celor în drept.

No. 162077|937

Vă punem în vedere că orice corespondență o aveți de făcut s'o faceți prin Inspectoratele școlare regionale.

Nu comunicați direct cu Ministerul decât numai dacă vi se cer de Minister anume referințe și date.

Puneți deasemeni în vedere învățătorilor că cerețile referitoare la învățământ și interese personale, trebuie să le înainteze pe cale erahică prin Revizorate și Inspectorate școlare care în limita atribuțiilor ce le au prin lege le și pot rezolva.

* * *

No. 143268|937

Vă facem cunoscut, că se interzice orice percepere de taxe la înscrierea elevilor în școlile, primare, învățământul și mar fiind gratuit și obligatoriu.

În consecință vă invităm să aduceți urgent la cunoștința tuturor membrilor corpului didactic acest ordin pentru întocmai executare.

* * *

No. 185|937

Avem onoare a vă ruga, să binevoiți a da un ordin circular către toate școl-

lele primare de stat din jud. Dâmbovița, de a ne trimete până la 1 Noembrie a. c. listele de subscripție cu sumele colectate, pentru construcția școlii primare de stat „Yocodul-Odorhei” și a bisericii ortodoxă română, liste ce au fost trimise de noi la toate școlile din județ și aprobate de Onor Minist. Sănătății și Educației Naț. cu ord. No. 6425 și 14193 din 12 și 29 Aprilie 1937.

Vă rugăm să dispozați.

* * *

Nr. 151769/937

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că din lipsă de fond bugetar pentru noua creațiune, Ministerul nu mai aprobă nici o înfilțare de post în învățământul primar.

In consecință nu veți mai înainta nici o propunere în acest sens.

Comunicați celor în drept.

* * *

Nr. 48823/937.

Copie ord. Nr. 141.743/937.

Avem onoare a vă ruga să comunicați tuturor școlilor secundare de băeți din regiunea Dvs. că Ministerul a dispus ca elevul Șerban Gheorghe, absolvent al școlii primare de băeți din Adjud-Putna, să fie eliminat pe timp de un an dela examenele de admitere în școlile secundare, întrucât a insultat grav pe directorul școlii.

Copie ord. Nr. 152.213/937.

Avem onoare a vă ruga să comunicați tuturor școlilor din regiunea Dvs. că Ministerul recomandă pentru bibliotecile elevilor lucrarea „Povestea unei vieți” de Eugenia Grazziani-Camillucci, tradusă de d-na Lucreția Ștefănescu, str. Mihail Antonescu nr. 11 A, București II. Costul unui exemplar este de 50 lei.

Copie ord. Nr. 151.738/937.

Avem onoare a vă ruga să comunicați tuturor școlilor de băeți și fete din re-

giunea Dvs., că Ministerul recomandă călduros pentru biblioteca elevilor și pentru biblioteca profesorilor lucrările „Dumnezeu în Natură” de Camille Flammarion, tradusă de P. S. Irineu Mihalcescu-Târgovișteanul și Preot profesor V. Nicolescu și „Isus Hristos” — Sf. Evanghelie într’una — de Preot Haralambie Popescu cu o prefață de P. S. Irineu Mihalcescu-Târgovișteanul.

Prima lucrare apără ideia de Dumnezeu și nemurirea sufletului cu uimitoare cunoștințe în domeniul științelor pozitive și într’o frumoasă formă literară.

In a doua lucrare autorul a reușit să dea într’o limbă neaș românească viața Mântuitorului Hristos, așa cum apare din Sf. Evanghelie și în ordinea în care s’a desfășurat.

Ambele lucrări se găsesc în editura „Pace”, str. Sf. Apostoli nr. 10 bis București și costă prima 100 lei, iar secunda 120 lei

Copie ord Nr. 153.309/937.

Cu onoare vă rugăm să binevoiți a lua toate măsurile necesare pentru ca dispozițiunile Secretariatului O. E. T. R. adresate Dvs. cu Nr. 15771 din 10 Septembrie 1937, să se execute la timp și întocmai.

Cu această ocazie, Ministerul vă invită ca alegerea membrilor corpului didactic și trimiterea lor la cursurile de inițiere O. E. T. R. să se facă pe răspunderea Dvs, în persoana elementelor cele mai valoroase din toate punctele de vedere, acelor cari au stabilitatea în învățământ și pe cât se poate a elementelor tinere și active.

Pe timpul absenței la cursuri, suplinirea se face din oficiu fără nici un fel de reținere pentru plata suplinitorului.

Acest ordin are caracter permanent.

* * *

Nr. 50330/937.

Copie ord. Nr. 157.738/937.

Una dintre datoriile pe care trebuie să le îndeplinească școala noastră națională,

de orice grad și de orice categorie, este aceea de a păstra și transmite generațiilor viitoare tradiția rămasă dela înaintașii noștri, împreună cu toată comoara de valori culturale și artistice pe care le-a creiat sufletul românesc.

Din această comoară de valori fac parte portul și cântecul popular, cu varietatea lui bogată după ținuturi, precum și obiceiurile rămase dela strămoși. Aproape fiecare regiune, sau grup de comune, ce formase pe vremuri o unitate geografică sau politică, își are portul, dansul și cântecul ei specific.

Datorită condițiilor de viață create de o civilizație în continuă propășire, aceste comori ale trecutului nostru sunt amenințate cu pieirea și uitarea. Adeseori chiar școala stăruia să introducă porturi, dansuri cu totul străine de ținutul în care își desfășoară activitatea, contribuind astfel la dispariția artei cu notele și caracteristice pentru ținutul respectiv.

Păstrător și transmițător de bunuri culturale, corpul didactic trebuie să facă tot ce i stă în putință ca să scape de peire comoara artistică ce o constituie portul, dansul și cântecul românesc al ținutului respectiv. Tocmai de aceea vă rog, să luați măsuri ca profesorii de istorie, de geografie, de muzică, de desen și de educație fizică să studieze tot ce este caracteristic pentru ținutul unde funcționează stăruind să stabilească notele caracteristice ale costumului românesc din acel ținut, dansurile și cântecele populare, ajutând la strângerea și eternizarea lor.

Odată stabilit costumul caracteristic simțului elevele școalelor să lucreze în orele de lucru alesături și cusături din podoaba portului, stăruind ca fiecare elevă să-și facă, dacă e posibil chiar prin munca ei, un costum al ținutului.

Dansurile din partea locului vor figura în programa orelor de educație fizică, iar la cele de muzică nu se va neglija nici cântecul popular din ținutul respectiv.

Profesorii de desen vor ajuta pe colegii în strădania de a păstra și de a transmite generațiilor viitoare comoara artistică a

ținutului.

Aceiași operă trebuie să o săvârșescă și corpul didactic al școalelor primare. Învățătorul și învățătoarea cari își petrec viața în mijlocul sătenilor, ei înșiși, trebuie să dea exemplu bun, purtând costumul caracteristic ținutului unde funcționează și îndemnând pe săteni să păstreze și să cultive vechiul port și obiceiurile rămase din moși strămoși.

Pentru ducerea la îndeplinire a celor arătate mai sus, veți da ordinele convenite directorilor școlilor de grad secundar precum și revizorilor județelor și în acelaș timp veți ordona tuturor organelor de control în subordine să controleze deaproape aducerea la îndeplinire a ordinului nostru, raportându-vă orice caz de abatere sau neglijență.

* * *

Nr. 172/937.

Conform ordinului O. E. T. R. Nr. 16069 din 1937 vă rugăm a trimite alăturatul chestionar tuturor școalelor abonate din oficiu la Buletinul O.E.T.R. de onor Ministerul educației naționale cu ordinul Nr. 20679 din 1937, pentru a răspunde cel mult până la 15 Octombrie, spre a completa și trimite situația nominală cerută.

Școala

C H E S T I O N A R

1. Numele Comandantului străjer
2. Dacă s'a primit Buletinul O.E.T.R. pe 1936 și 1937
3. Dacă a primit Directiva Generală nr. 1 cu anexa
4. Dacă s'a primit Almanahul străjeresc
5. Dacă s'a primit Calendarul de perete pe 1937.
6. Dacă s'a plătit sau nu abonamentul la Buletinul O.E.T.R. și nr. chitanței de plată a abonamentului.

Sănătate.

Director,

Secretar,

N. B. — Se va răspunde la fiecare întrebare prin: DA sau NU și se va indica nr. chitanței trimisă de către Secretariatul O. E. T. R. în caz de s'a plătit abonamentul la Buletin.

Buletinul Băncii Învățătorilor

Banca Învățătorilor Dâmbovițeni, al cărui membru onorabil și d-va., pentru a putea fi la înălțimea ei, are nevoie, mai întâi de creditul nostru al fiecăruia — atât moral cât și material.

În interesul acestei instituții și decii noastre, am luat o serie de măsuri prin care s'o putem ridica la înălțimea necesară, ca să poată să ne fie de un sprijin real tuturor colegilor din județ.

1) S'a acționat și chiar sau scos hotărâri judecătorești la colegii cari n'au înțeles să și plătească obligațiile ce s'au luat când au contractat împrumuturi și care din motive nejustificate nu vor să și-le plătească.

2) Asigurările colegilor au intrat pe cale normală și la adunarea generală ce se va ține în cursul lunii Octombrie 1937, vom da o serie de lămuriri în legătură cu polițele de asigurare ce au și care sunt valabile de la 1 Aprilie. 1935.

3) Pentru ca să putem achita în parte obligațiile urgente ale băncii ce are față de uniunea generală a coop. ca și față de deponenți principali, am luat hotărârea, ca să suspendăm orice plată ca împrumut sau retragere din capital, din ratele ce se vor încasa de la membri din salariile de pe luna Septembrie a. c., (adică plățile din Octombrie).

Plătindu-și obligațiile față de creditorii ca și

asigurările pe tr. Oct. 1937, urmează ca în lunile viitoare Banca să poată acorda într'o măsură mai largă împrumuturi la colegii membrii ce vor avea nevoie.

4) Facem un apel călduros către toți colegii membrii de a nu mai cere retrageri din capital, cacl prin aceasta s'ar micșora creditul atât de necesar al băncii, mai ales ca actualul conalliu prin componența sa — este o garanție și o cheazăle că în timpul cel mai scurt va deveni printre cele mai bune bănci învățătoresci din țară.

De asemenea vă mai rugăm a interveni cu toată puterea de a convinge și pe colegii dinprejur de a se face membrii la banca noastră a învățătorilor, făcând prin aceasta ca ea, să ia un nou avânt, în ciuda celor ce ne invidiază, că ne-au scăpat din mână și de obligațiile ce ne luam luând împrumuturi de la persoane atrele de corpul nostru.

În credința că suntem pe calea bună și în speranță că vom fi înțelegși de acopul ce-l urmărim, vă rugăm să primiți asistările noastre colegiale.

Comitet de Direcție (ss) I. Negoescu

(ss) D. Apostol

(ss) Gh. Ionescu

Buletinul Cercului de Studii

Ceroul de Studii al învățătorilor din Dâmbovița ou sediul în Târgoviște, deschide ședințele anului în curs pe ziua de 4 Noembrie orele 4 după masă.

În această ședință d-l Grig. Mărgulesou, președintele ceroului, va face o dare de seamă a activității ceroului de până acum și va solhița programul de lucru al anului în curs. Ar ft de dorit să ia parte toți membrii, intrucât se vor distribui subiectele pentru tot timpul anului.

Domnilor Colegi!

Trebue să o spunem, trebue să atrigăm tare, atât de tare, încât să ne ausă toți, trebue să scriem cu sânge din rana deschisă, rană puteratică, ajunsă până'n inimă, că ați dat cea mai dușmănoasă lovitură, lovitură distrugătoare, instituției noastre „Librăria Armonia”.

Din 750 de învățatori, abia 13 au cumpărat cărțile școlare dela librăria noastră Cellați? De unde au cumpărat? Ce i a făcut să o colească capitalni lor? Nu mai au nici un pic de solidaritate? Atât de tare s'au depărtat de instituțiile lor? Atât de streină le e inima de acei freamăt nou, ce

vine de nadeva, de dincolo de meschinărilorleșicalcule emărante ale vieții, de dincolo de flința noastră, de acel vânt de viață nouă, de unire, de solidaritate, de sacrificiu, de jefă pentru tot ce e românesc? De tot ce ne aparține nouă, ca inițiativă, ca scop, ca rezultat al organizării unei bresle conștiente de roatnrile ei?

Dureroasă, profund de dureroasă constatare! Si ziceți că nu ne merităm soarta? Si ziceți că nu stă în noi vina cea mare că ne-au aruncat la periferia vieții sociale, alte bresle care ssu unit și conduc treburile țării?

A N U N Ţ

Se încunoștințează pe această cale, ca toți colegii învățatori promoția anului 1928 ai Școalei Normale de băeți din Târgoviște, să-și trimită adresele lor d-lui Nicolae A. Balcu Inv. Căprioru Dâmbovița.

Aceasta, în vederea serbătoririi a 10 ani dela absolvirea școalei, măsuri pe cari d sa le va lua în cursul acestui an școlar.

TIPOGRAFIA „DĂMBOVIȚA”

FONDATA ÎN ANUL 1896

SE EXECUTĂ: CĂRȚI DE
VIZITE, CĂRȚI DE ADRESE
OU NOTĂ, BORISORI ȘI
PLIOURI OU FIRMA, NOTE
DE COMENZI, ORICE FEL
DE ETICHETE, LISTE DE
BUCATE, REGISTRE, CIR-
CULĂRI FACTURI, MEMO-
RANDE, PROOURI, CHI-
TANȚIERE, STATE, CI-

TĂȚII, CONTRAOTE, TRA-
TE, BORDEROURI, AVIZE,
RECLAME ÎN DIFERITE
CULORI, BROȘURI, TEZE,
ANUNCIURI, PLACARDE,
BILETE DE NUNTĂ ȘI LO-
CODNĂ, DEVIZE, CEDURI,
BILETE DE TEATRU, JUR-
NALE, REVISTE, LESATO-
RIE DE CĂRȚI, ETC. ETC.

TĂRGOVIȘTE

STRADA REGELE CAROL II Nr. 70

Domnul

Învățător

Comuna

Județul Dâmbovița